

ყოთა ქუსთაველი

ჩეფხისტყაოსანი

**შოთა რუსთაველი
პეფხისტყაოსანი. ტექსტის
გამართვა ასომთავრულით
– მამაზ მჭედლიძე**

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=29827918

ISBN 9785449043443

Аннотация

წიგნი გამართულია ასომთავრულ-მხედრული ასოებით. ასომთავრულები ნახმარია ორთოგრაფიული დანიშნულებით – ახალი წინადადების პირველი სიტყვის პირველი ასო და, აგრეთვე, საკუთარი და პირადი სახელების პირველი ასოები. ილუსტრაციები: მიხაა ზიჩი; ირაკლი შიოძე.

Содержание

ღასაწყისი	6
ამბავი როსტევეან არაბთა მეფისა	13
როსტევეან მეფისაგან და პუთანდილისაგან ნადირობა	27
ნახვა არაბთა მეფისაგან მის ყმისა	30
პეფხისცყაოსნისა	
სინათინისაგან პუთანდილის გაგზავნა მის ყმის საძებრად	42
წიგნი პუთანდილისა	54
პუთანდილისაგან მის ყმისა ძებნად წასლვა	57
ამბავი პუთანდილისა, ასმათს რომ ეუბნების ქვაბშიგან	70
შეყრა ტარიელისა და პუთანდილისა	82
ტარიელისაგან თავის ამბის მბობა	91
პუთანდილთანა	
ამბავი ტარიელის გამიჯნურებისა	100
წიგნი ნესტან-ღარეჯანისა საყვარელსა თანა	109
მიწერილი პირველი	
წიგნი ტარიელისა საყვარელთანა	111
წიგნი ტარიელისა ხაგაელთანა	113
ნესტანისაგან ტარიელის ხმობა	114
Конец ознакомительного фрагмента.	115

**ვეფხისტყაოსანი
ტექსტის გამართვა
ასომთავრულით
– მამაზ მჭედლიძე**

შოთა რუსთაველი

© შოთა რუსთაველი, 2018

ISBN 978-5-4490-4344-3

Создано в интеллектуальной издательской системе Ridero

დასაწყისი

რომელმან შექმნა სამყარო ძალითა მით ძლიერითა,
გეგარდმო არსნი სულითა ყვნა გეცით მონაბერითა,
ჩვენ, კაცთა, მოგვცა ქვეყანა, გვაქვს უთვალავი ფერითა,
მისგან არს ყოვლი ხელმწიფე სახითა მის მიერითა.

ჰე, ღმერთო ერთო, შენ შექქევენ სახე ყოვლისა განისა,
შენ დამიფარე, ძლევა მეც დათრგუნვად მე საგანისა,
მომეც მიჯნურთა სურვილი, სიკვდილმდე გასაგანისა,
სოდვათა შესუბუქება, მუნ თანა წასაგანისა.

მის ჰშვენის, – ლომსა, – ხმარება შუბისა, ფარ-შიმშერისა,
მეფისა მზის მამარისა, ღაწვ-ბადახშ, თმა-გიშერისა, —
მას, არა ვიცი, შევჰკადრო შესხმა ხოგბისა, შე, რისა?
მისთა მჭვრეტელთა ყანდისა მირთმა ხამს მართ, მი,
შერისა.

მამარს ვაქებლეთ მეფესა სისხლისა ცრემლ-დათხეული,
პოქვენი ქებანი ვისნი მე არ-ავად გამორჩეული.
მელნად ვიხმარე გიშრის გბა და კალმად მე ნა რხეული,
პინცა ისმინოს, დაესვას ლახვარი გულსა ხეული.

მიბრძანეს მათად საქებრად თქმა ლექსებისა გკბილისა,
ქება წარბთა და წამწამთა, თმათა და ბაგე-კბილისა,

ბროლ-ბადახმისა თლილისა, მის მიჯრით მიწყობილისა.
ბასტეხს ქვასაცა მაგარსა გრდემლი ტყვიისა ლბილისა.

აწ ენა მინდა გამოთქმად, გული და ხელოვანება, —
ძალი მომეც და შეწევნა შენგნით მაქვს, მივსცე გონება;
მით შევეწვივნეთ ტარიელს, ტურფადცა უნდა ხსენება,
მათ სამთა გმირთა მნათობთა სჭირს ერთმანერთის
მონება.

მო, დავსხდეთ, ტარიელისთვის ცრემლი გვდის
შეუშრობელი;

მისებრი მართ დაბადებით ვინმცა ყოფილა შობილი!

ღაჯჯე, რუსთველმან გავლექსე, მისთვის გულს ლახვარ-
სობილი,

აქამდის ამბად ნათქვამი, აწ მარგალიტი წყობილი.

მე, რუსთველი ხელობითა, ვიქმ საქმესა ამა დარი:

მის ჰმორჩილობს ჯარი სპათა, მისთვის ვხელობ, მისთვის
მკვდარი;

ღავეძღურდი, მიჯნურთათვის კვლა წამალი არსით არი,
ანუ მომცეს განკურნება, ანუ მიწა მე სამარი.

ოსე ამბავი სპარსული, ქართულად ნათარგმანები,

მით მარგალიტი ობოლი, ხელის-ხელ საგოგმანები,

მპოვე და ლექსად გარდავთქვი, საქმე ვქმენ საჭოჭმანები,

ჩემმან ხელ-მქმნელმან დამმართოს ლაღმან და ლამაზმან

ნები.

შვალთა, მისგან უნათლოთა, ენაგრამცა ახლად ჩენა;
აჰა, გული გამიჯნურდა, მიჰხვდომია ველთა რბენა!
მიაჯეთ ვინ, ხორცთა დაწვა კმა არს, მისცეს სულთა
ლხენა.

სამთა ფერთა საქებელთა ლამის ლექსთა უნდა ვლენა.

რაცა ვის რა ბედმან მისცეს, დასჯერდეს და მას უბნობდეს:
მუშა მიწყვივ მუშაკობდეს, მეომარი გულოვნობდეს;
კვლა მიჯნურსა მიჯნურობა უყვარდეს და გამოსცნობდეს,
არცა ვისგან დაიწუნოს, არცა სხვათა უწუნობდეს.

შაირობა პირველადვე სიბრძნისაა ერთი დარგი,
საღმრთო, საღმრთოდ გასაგონი, მსმენელთათვის დიდი
მარგი,

კვლა აქაცა ეამების, ვინცა ისმენს კაცი ვარგი;
ბრძელი სიტყვა მოკლედ ითქმის, შაირია ამაღ კარგი.

პითა ცხენსა შარა გრძელი და გამოსცდის დიდი რბევა,
მობურთაღსა – მოედანი, მართლად ცემა, მარჯვედ ქნევა,
მართ აგრევე მელექსესა – ლექსთა გრძელთა თქმა და
ხევა,

რა მისჭირდეს საუბარი და დაუწყოს ლექსმან ლევა.

მაშინდა ნახეთ მელექსე და მისი მოშაირობა,

რა ველარ მიჰხვდეს ქართულსა, დაუწყოს ლექსმან
ძვირობა,

არ შეამოკლოს ქართული, არა ქმნას სიგყვა-მცირობა,
ხელ-მარჯვედ სცემდეს ჩოგანსა, იხმაროს დიდი გმირობა.

მოშაირე არა ჰქვიან, თუ სადმე თქვას ერთი, ორი;
ოსავი ყოლა ნუ ჰგონია მეღექსეთა კარგთა სწორი;
ბანაღა თქვას ერთი, ორი, უმსგავსო და შორი-შორი,
მაგრა იგყვის: «ჩემი სჯობსო», უცილობლობს ვითა ჯორი.

მეორე ლექსი ცოგაი, ნაწილი მოშაირეთა,
არ ძალ-უც სრულ-ქმნა სიგყვათა, გულისა
გასაგმირეთა, —

ჰამსგავსე მშვილდი ბედითი ყმაწვილთა მონადირეთა:
ღიღსა ვერ მოჰკლვენ, ხელად აქვს ხოცა ნადირთა
მცირეთა.

მესამე ლექსი კარგია სანადიმოდ, სამღერელად,
სააშიკოდ, საღაღობოდ, ამხანაგთა სათრეველად;
ჩვენ მათიცა გვეამების, რაცა ოღენ თქვან ნათელად.
მოშაირე არა ჰქვიან, ვერას იგყვის ვინცა გრძელად.

ხამს, მეღექსე ნაჭირვებსა მისსა ცუდად არ აბრკობდეს,
ერთი უჩნდეს სამიჯნურო, ერთსა ვისმე აშიკობდეს,
ჟოვლსა მისთვის ხელოვნობდეს, მას აქებდეს, მას
ამკობდეს,

მისგან კიდე ნურა უნდა, მისთვის ენა მუსიკობდეს.

ჩემი აწ ცანით ყოველმან, მას ვაქებ, ვინცა მიქია;
მსე მიჩნს დიდად სახელად, არ თავი გამიქიქია!
იგია ჩემი სიცოცხლე, უწყალო ვითა ჯიქია;
მისი სახელი შეფარვით ქვემორე მითქვამს, მიქია.

პოქვა მიჯნურობა პირველი და ცომი გვართა ბენათა,
ძნელად სათქმელი, საჭირო გამოსაგები ენათა;
იგია საქმე საბეო, მომცემი აღმაფრენათა;
პინცა ეცდების, თმობამცა ჰქონდა მრავალთა წყენათა.

მას ერთსა მიჯნურობასა ჭკვიანნი ვერ მიჰხვდებიან,
ენა დაშვრების, მსმენლისა ყურნიცა დავაღლებიან;
პოქვენ ხელობანი ქვენანი, რომელნი ხორცთა ჰხვდებიან;
მართ მასვე ჰბადვენ, თუ ოდეს არ სიძვენ, შორით
ბნდებიან.

მიჯნური შმაგსა გვიქვიან არაბულითა ენითა,
მით რომე შმაგობს მისისა ვერ-მიხვდომისა წყენითა;
ზოგთა აქვს საღმრთო სიახლე, დაშვრების აღმაფრენითა,
კვლა ზოგთა ქვე უც ბუნება კეკლუცთა ბედან ფრფენითა.

მიჯნურსა თვალად სიტურფე ჰმართებს, მართ ვითა
მგეობა,
სიბრძნე, სიმდიდრე, სიუხვე, სიყმე და მოცალეობა,

მნა, გონება, დათმობა, მძლეთა მებრძოლთა მძლეობა.
პისცა ეს სრულად არა სჭირს, აკლია მიჯნურთ მნეობა.

მიჯნურობა არის გურფა, საცოდნელად ძნელი გვარი;
მიჯნურობა სხვა რამეა, არ სიძვისა დასადარი:
იგი სხვაა, სიძვა სხვაა, შუა უმის დიდი მზღვარი,
ნუვინ გაჰრევთ ერთმანერთსა! ბესმას ჩემი ნაუბარი!

ხამს მიჯნური ხანიერი, არ მეძავი, ბილწი, მრუში,
რა მოჰმორდეს მოყვარესა, გაამრავლოს სულთქმა, უში,
ბული ერთსა დააჯეროს, კუმგი მიჰხვდეს, თუნდა ქუში;
მძულს უგულო სიყვარული, ხვევნა, კოცნა, მგლამა-
მგლეში.

ამა საქმესა მიჯნური ნუ უხმობს მიჯნურობასა:
ღდეს ერთი უნდეს, ხვალე სხვა, სთმობდეს გაყრისა
თმობასა;

უსე მღერასა ბედითსა ჰგავს ვაჟთა, ყმაწვილობასა.
პარგი მიჯნური იგია, ვინ იქმს სოფლისა თმობასა.

პრს პირველი მიჯნურობა არ-დაჩენა ჭირთა, მალვა,
სიავის-წინა იგონებდეს, ნიადაგმცა ჰქონდა ხალვა,
შორით ბნედა, შორით კვდომა, შორით დაგვა, შორით
ალვა,

დათმოს წყრომა მოყვრისაგან, მისი ჰქონდეს შიში,
კრძალვა.

ხამს, თავისსა ხვაშიადსა არვისთანა ამქლავნებდეს,
არ ბედითად «ჰაის» მმიდეს, მოყვარესა აყივნებდეს,
არსით უჩნდეს მიჯნურობა, არასადა იფერებდეს,
მისთვის ჭირი ლხინად უჩნდეს, მისთვის ცეცხლსა
მოიდებდეს.

მას უშმაგო ვით მიენდოს, ვინ მოყვარე გაამქლავნოს?
ამის მეტი რამცა ირგო: მას ავნოს და თვითცა ივნოს.
რათამცაღა ასახელა, რა სიგყვითა მოაყივნოს?
რა ჰგავა, თუ მოყვარესა კაცმან გული არ ატკივნოს!

მიკვირს, კაცი რად იფერებს საყვარლისა სიყვარულსა:
მინცა უყვარს, რად აყივნებს მისთვის მკვდარსა, მისთვის
წყლულსა?!

მუ არ უყვარს, რად არა სძულს? რად აყივნებს, რაცა
სძულსა?!

აგსა კაცსა ავი სიგყვა ურჩევნია სულსა, გულსა.

მუ მოყვარე მოყვრისათვის ტირს, ტირილსა
ემართლების;

სიარული, მარგობა ჰშვენის, გაჭრად დაეთვლების;
იგონებდეს, მისგან კიდე ნურაოდეს მოეცლების,
არ დააჩნდეს მიჯნურობა, სჯობს, თუ კაცსა ეახლების.

ამბავი როსტევეან არაბთა მეფისა

იყო არაბეთს როსტევეან, მეფე ჴმრთისაგან სვიანი, მაღალი, უხვი, მდაბალი, ლაშქარ-მრავალი, ყმიანი. მოსამართლე და მოწყალე, მორჭმული, განგებიანი, შვეით მეომარი უებრო, კვლა მოუბარი წყლიანი.

სხვა ძე არ ესვა მეფესა, მართ ოდენ მარტო ასული, სოფლისა მნათი მნათობი, მზისაცა დასთა დასული; მან მისთა მჭვრეტთა წაულის გული, გონება და სული, ბრძენი ხამს მისად მაქებრად და ენა ბევრად ასული.

მისი სახელი – შინათინ, არს ესე საცოდნარია! რა გაიმარდა, გაივსო, მზე მისგან საწუნარია. მეფემან იხმნა ვაზირნი, თვით მის ლალი და წყნარია, ბვერდსა დაისხნა, დაუწყო მათ ამო საუბნარია.

შბრძანა: «ბკითხავ საქმესა, ერთგან სასაუბნაროსა: რა ვარდმან მისი ყვავილი გაახმოს, დაამჭნაროსა, იგი წავა და სხვა მოვა გურფასა საბაღნაროსა; მზე ჩაგვისვენდა, ბნელსა ვსჭვრეტო ღამესა ჩვენ უმთვაროსა.

«მე გარდასრულვარ, სიბერე მჭირს, ჭირთა უფრო ძნელია,

ღღეს არა, ხვალე მოვკვდები, სოფელი ასრე მქმნელია;
რაღაა იგი სინათლე, რასაცა ახლავს ბნელია?!
ჩემი ძე დავსვათ ხელმწიფედ, ვისგან მზე საწუნელია».

მაზირთა ჰკადრეს: «მეფეო, რად ჰბრძანეთ ოქვენნი
ბერობა?

პარდი თუ გახმეს, ეგრეცა გვმართებს მისივე ჯერობა:
მისივე ჰმეგობს ყოველსა სული ტურფა ფერობა.
მთვარესა მცხრალსა ვარსკვლავმან ვითამცა ჰკადრა
მტერობა?!

«მაგას ნუ ჰბრძანებთ, მეფეო, ჯერთ ვარდი არ
დაგჭნობია,

ოქვენნი თათბირი ავიცა სხვისა კარგისა მჯობია;
ხამს განაღამცა საქმნელად, რაცა ოქვენ გულსა გლმობია:
სჯობს და მას მიეც მეფობა, ვისგან მზე შენაფლობია.

«ოქცა ქალია, ხელმწიფედ მართ ლმრთისა დანაბადია;
არ გათნევთ, იცის მეფობა, უთქვენოდ გვითქვამს
კვლა დია;

შუქთა მისთაებრ საქმეცა მისი მზებრ განაცხადია.
ლეკვი ლომისა სწორია, ძუ იყოს, თუნდა ხვადია».

პვთანდილ იყო სპასპეტი, ძე ამირ-სპასალარისა,
საროსა მჯობი ნამარდი, მსგავსი მზისა და მთვარისა,
ჯერთ უწვერული, სადარო ბროლ-მინა საცნობარისა;

მას შინათინის შეენება ჰკლევდის წამწამთა ჯარისა.

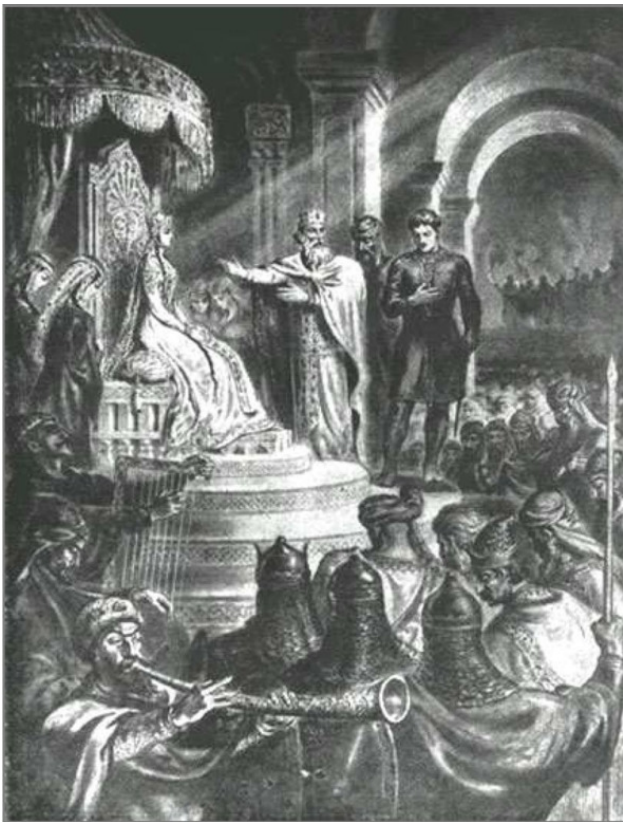
ბულსა მისსა მიჯნურობა მისი ჰქონდა დამალულად;
რა მოჰშორდის, ვერ-მჭვრეცელმან ვარდი შექმნის ფერ-
ნაკლულად;

ნახის, ცეცხლი გაუახლდის, წყლული გახდის უფრო
წყლულად.

საბრალოა, სიყვარული კაცსა შეიქმს გულ-მოკლულად!

რა მეფედ დასმა მეფემან ბრძანა მისისა ქალისა,
აეთანდილს მიჰხვდა სიამე, ვსება სჭირს მას აქ აღისა;
ძიქვა: «ზედა-ზედა მომხვდების ნახვა მის ბროლ-
ფიქალისა,

ნუთუ მით ვპოვო წამალი მე ჩემი, ფერ-გამქრქალისა!»

პრაბეთს გასცა ბრძანება დიდმან არაბთა მფლობელმან:
«სინათინ ჩემი ხელმწიფედ დავსვი მე, მისმან მშობელმან;
მან განანათლნეს ყოველნი, ვით მშემან მანათობელმან.
მოდით და ნახეთ ყოველმან შემსხმელმან,

შემამკობელმან!»

მოვიდეს სრულნი არაბნი, ჯარი განმრავლდა ხასისა:
აუთანდილ პირ-მზე, სპასპეგი ლაშქრისა ბევრ-ათასისა,
პაზირი სოგრაგ, მოახლე მეფისა დასთა დასისა;
მათ რომე დადგეს საჯდომი, თქვეს: «შთქელია ფასისა!»

მინათინ მიჰყავს მამასა პირითა მით ნათელითა,
ღასვა და თავსა გვირგვინი დასდგა თავისა ხელითა,
მისცა სკიპტრა და შემოსა მეფეთა სამოსელითა.
ქალი მზებრ უჭვრეგს ყოველთა ცნობითა გე-მხედველითა.

შკუდგეს და თაყვანის-სცეს მეფემან და მისთა სპათა,
ღალოცეს და მეფედ დასვეს, ქება უთხრეს სხვაგნით
სხვათა,
ბუკსა ჰკრეს და წინწილანი დააგებობდეს მათთა ხმათა.
ქალი გირს და ცრემლსა აფრქვევს, ჰხრის ყორნისა
ბოლო-ფრთათა.

მამისა გახცსა საჯდომად თავი არ ეღირსებოდა,
ამად გირს, ბადი ვარდისა ცრემლითა აივსებოდა;
მეფე სწვრთის: «მამა ყოველი ძისაგან ითავსებოდა,
ამისად ქმნამდის დამწველი ცეცხლი არ დამევესებოდა»

სხვა ძე არ ესვა მეფესა, მართ ოდენ მარტო ასული,
სოფლისა მნათი მნათობი, მმისაცა დასთა დასული;

მან მისთა მჭვრეტთა წაულის გული, გონება და სული,
ბრძენი ხამს მისად მაქებრად და ენა ბევრად ასული.

მისი სახელი – შინათინ, არს ესე საცოდნარია!
რა გაიზარდა, გაივსო, მზე მისგან საწუნარია.
მეფემან იხმნა ვაზირნი, თვით მის ლალი და წყნარია,
ბვერდსა დაისხნა, დაუწყო მათ ამო საუბნარია.

შბრძანა: «ბკითხავ საქმესა, ერთგან სასაუბნაროსა:
რა ვარდმან მისი ყვავილი გაახმოს, დაამჭნაროსა,
იგი წავა და სხვა მოვა გურფასა საბაღნაროსა;
მზე ჩავგვისვენდა, ბნელსა ვსჭვრეტთ დამესა ჩვენ
უმთვაროსა.

«მე გარდასრულვარ, სიბერე მჭირს, ჭირთა უფრო
ძნელია,
ღღეს არა, ხვალე მოვკვდები, სოფელი ასრე მქმნელია;
რადაა იგი სინათლე, რასაცა ახლავს ბნელია?!
ჩემი ძე დავსვათ ხელმწიფედ, ვისგან მზე საწუნელია».

ვაზირთა ჰკადრეს: «მეფეო, რად ჰბრძანეთ შქვენი
ბერობა?

მარდი თუ გახმეს, ეგრეცა გვმართებს მისივე ჯერობა:
მისივე ჰმეგობს ყოველსა სული გურფა ფერობა.
მთვარესა მცხრალსა ვარსკვლავმან ვითამცა ჰკადრა
მტერობა?!

«მაგას ნუ ჰბრაძანებთ, მეფეო, ჯეროთ ვარდი არ დაგჭნობია,

მქვენი თათბირი ავიცა სხვისა კარგისა მჯობია;
ხამს განაღამცა საქმნელად, რაცა თქვენ გულსა გლმობია.
სჯობს და მას მიეც მეფობა, ვისგან მზე შენაფლობია.

«მუცა ქალია, ხელმწიფედ მართ ღმრთისა დანაბადია;
არ გათნვეთ, იცის მეფობა, უთქვენოდ გვითქვამს
კვლა დია;

შუქთა მისთაებრ საქმეცა მისი მშებრ განაცხადია.
ლეკვი ლომისა სწორია, ძუ იყოს, თუნდა ხვადია».

პეთანდილ იყო სპასპეტი, ძე ამირ-სპასალარისა,
საროსა მჯობი ნაზარდი, მსგავსი მზისა და მთვარისა,
ჯეროთ უწვერული, სადარო ბროლ-მინა საცნობარისა;
მას შინათინის შეენება ჰკლევედის წამწამთა ჯარისა.

ბულსა მისსა მიჯნურობა მისი ჰქონდა დამალულად;
რა მოჰმორდის, ვერ-მჭვრეტელმან ვარდი შექმნის ფერ-
ნაკლულად;

ნახის, ცეცხლი გაუახლდის, წყლული გახდის უფრო
წყლულად.

საბრალოა, სიყვარული კაცსა შეიქმს გულ-მოკლულად!

რა მეფედ დასმა მეფემან ბრძანა მისისა ქალისა,

პეთანდილს მიჰხვდა სიამე, ვსება სჭირს მას აქ აღისა;
ძქვა: «ზედა-ზედა მომხვლების ნახვა მის ბროლ-
ფიქალისა,

ნუთუ მით ვპოვო წამალი მე ჩემი, ფერ-გამქრქალისა!»

არაბეთს გასცა ბრძანება დიდმან არაბთა მფლობელმან:
«ძინათინ ჩემი ხელმწიფედ დავსვი მე, მისმან მშობელმან;
მან განანათლნეს ყოველნი, ვით მზემან მანათობელმან.
მოდით და ნახეთ ყოველმან შემსხმელმან,
შემამკობელმან!»

მოვიდეს სრულნი არაბნი, ჯარი განმრავლდა ხასისა:
პეთანდილ პირ-მზე, სპასპეტი ლაშქრისა ბევრ-ათასისა,
პაზირი სოგრატ, მოახლე მეფისა დასთა დასისა;
მათ რომე დადგეს საჯდომი, თქვეს: «შთქმელია ფასისა!»

ძინათინ მიჰყავს მამასა პირითა მით ნათელითა,
ღასვა და თავსა გვირგვინი დასდგა თავისა ხელითა,
მისცა სკიპტრა და შემოსა მეფეთა სამოსელითა.
ქალი მზებრ უჭვრეტს ყოველთა ცნობითა გე-მხედველითა.

შკუდგეს და თაყვანის-სცეს მეფემან და მისთა სპათა,
ღალოცეს და მეფედ დასვეს, ქება უთხრეს სხვაგნით
სხვათა,

ბუკსა ჰკრეს და წინწილანი დააგებობდეს მათთა ხმათა.
ქალი გირს და ცრემლსა აფრქვევს, ჰხრის ყორნისა

ბოლო-ფრთათა.

მამისა ცახცხა საჯდომად თავი არ ეღირსებოდა,
ამად გირს, ბალი ვარდისა ცრემლითა აივსებოდა;
მეფე სწვრთის: «მამა ყოველი ძისაგან ითავსებოდა,
ამისად ქმნამდის დამწველი ცეცხლი არ დამევესებოდა».

შბრძანა: «ნუ სტირ, ასულო, ისმინე ჩემი თხრობილი:
ღღეს შენ ხარ მეფე არაბეთს, ჩემგან ხელმწიფედ
ხმობილი,

აქათგან ესე სამეფო შენი არს მართ მონდობილი.
ხარმცა ბრძნად მქმნელი საქმისა, იყავ წყნარი და
ცნობილი!

«პარდთა და ნეხვთა ვინათგან მზე სწორად მოეფინების,
ღიდთა და წვრილთა წყალობა შენმცა ნუ მოგეწყინების!
შხვი ახსნილსა დააბამს, იგი თვით ების, ვინ ების.
შხვად გასცემდი, გღვათაცა შესდის და გაედინების.

«მეფეთა შიგან სიუხვე, ვით ეღემს ალვა, რგულია;
შხვსა ჰმორჩილობს ყოველი, იგიცა, ვინ ორგულია;
სმა-ჭამა – დიდად შესარგი, დება რა სავარგულია?!
რასაცა გასცემ, შენია; რას არა, დაკარგულია!»

ამა მამისა სწავლასა ქალი ბრძნად მოისმინებდა,
ჭურსა უპყრობდა, ისმენდა, წვრთასა არ მოიწყინებდა;

მეფე სმასა და მღერასა იქმს, მეგად მოილხინებდა;
სინათინ მგესა სწუნობდა, მაგრა მზე თინათინებდა.

მოიხმო მისი გამზრდელი, ერთგული, ნაერთგულევი,
შბრძანა: «ჩემი საჭურჭლე, შენგან დანაბეჭდულევი,
მომართვი ჩემი ყველაი, ჩემი ნაუფლისწულევი».
მოართვეს. ბასცა უზომო, უანგარიშო, ულევი.

მას დღე გასცემს ყველაკასა სივაჟისა მოგებულსა,
რომე სრულად ამოაგებს მცირესა და დიდებულსა.
მერმე ბრძანა: «პიქმ საქმესა, მამისაგან სწავლებულსა,
ჩემსა ნუგინ ნუ დაჰმაღავს საჭურჭლესა დადებულსა».

შბრძანა: «წადით, გახსენით, რაცა სად საჭურჭლენია!
ამილახორო, მოასხი რემა, ჯოგი და ცხენია!»
მოიღეს, გასცა უზომო, სიუხვე არ მოსწყენია.
ლარსა ჰხვეტიან ლაშქარნი, მართ ვითა მეკობრენია.

ალაფობდეს საჭურჭლესა მისსა, ვითა ნათურქალსა,
მას ტაიჭსა არაბულსა, ქვე-ნაბამსა, ნასუქალსა;
რომე ჰგვანდა სიუხვითა ბუქსა, გეცით ნაბუქალსა,
არ დაარჩენს ცალიერსა არ ყმასა და არცა ქალსა.

ღღე ერთ გარდახდა; ჰურობა, სმა-ჭამა იყო, ხილობა,
ნადიმად მსხდომთა ლაშქართა მუნ დიდი შემოყრილობა;
მეფემან თავი დაჰკიდა და ჰქონდა დაღრუჯილობა.

«ნეგარ, რა უმძიმს, რა სჭირსო?», შექმნეს ამისი ცილობა.

ოსავსა მის პირ-მზე აუთანდილ, მჭვრეტაგან მოსანდომია,

სპათა სპასპეგი, ჩაუქი, ვითა ვეფხი და ლომია;

ვაზირი ბერი სოგრატი თვით მასთანავე მჯდომია.

ოსევეს, თუ: «რა უმძიმს მეფესა, ანუ რად ფერი ჰკრთომია?»

ოსევეს, თუ: «მეფე ცულსა რასმე გონებასა ჩავარდნილა,

სვარა აქა სამძიმარი მათი ყოლა არა ქმნილა».

აუთანდილ თქვა: «სოგრატი, ვჰკითხოთ, გვითხრას, რადმცა შეგვეცილა?»

ჰჰკადროთ რამე სალალობო, რასათვისმცა გაგვაწბილა?»

აღგეს სოგრატი და აუთანდილ ტანითა მით კენარითა,

სვითო აივსეს ჭიქები, მივლენ ქცევეითა წყნარითა,

წინა მიუსხდეს მუხლ-მოყრით, პირითა მოცინარითა.

ვაზირი ლალობს ენითა, წყლიანად მოუბნარითა:

«ლაგილრეჯია, მეფეო, აღარ გიცინის პირიო.

მართალ ხარ: წახდა საჭურჭლე თქვენი მძიმე და ძვირიო,

ჰველასა გასცემს ასული ოსევენი საბოძვარ-ხშირიო;

ჰოლამცა მეფედ ნუ დასვი! ოსავსა რად უგლე ჭირიო?»

რა მეფემან მოისმინა, გაცინებით შემოჰხედნა,
ბაუკვირდა: ვით მკადრაო, ან სიგყვანი ვით გაბედნა?!
«პარგა ჰქმენო, – დაუმაღლა, წყალობანი უიმედნა, —
ჩემი მრახვა სიძუნწისა, ცყუის, ვინცა დაიყბედნა!

«მე არ მიმძიმს, ვაზირო, ესეა, რომე მწყენია:
სიბერე მახლავს, დავლიენ სიყმაწვილისა დღენია,
პაცი არ არის, სითგანცა საბრძანებელი ჩვენია,
რომე მას ჩემგან ესწავლნეს სამამაცონი მზენია.

«მრთაი მიზის ასული, ნაზარდი სათუთობითა;
ღმერთმან არ მომცა ყმა-შვილი, – ვარ საწუთროსა
თმობითა, —

ანუმცა მგვანდა მშვილდოსნად, ანუ კვლა ბურთაობითა;
სოგასა შემწევს ავთანდილ ჩემგანვე ნაზარდობითა».

ჟმა მეფისა ბრძანებასა ლალი წყნარად მოისმენდა,
სივ-მოღრეკით გაიღიმნა, გაცინება დაუშვენდა,
სეთრთა კბილთათ გამომაკრთალსა შუქსა ველთა
მოაფენდა.

მეფე ჰკითხავს: «რას იცინი, ანუ ჩემგან რას
შეგრცხვენდა?»

კვლა უბრძანა: «სიავსა ჩემსა, რას იცინი, რად დამგმეო?»
ჟმამან ჰკადრა: «მოგახსენებ და ფარმანი მიბოძეო,
რაცა გკადრო, არ გეწყინოს, არ გაჰრისხდე, არ

გასწყრო,

პრ გამხალო კაღნიერაღ, არ ამიკლო ამათბეო».

შბრძანა: «რაღმცა ვიწყინე თქმა შენგან საწყინარისა!»

შიცა მბე შინათინისა, მის მბისა მოწუნარისა.

პეთანღიღ იგყვის: «ღავიწყო კაღრება საუბნარისა:

ნუ მოჰკევე მშვიღღოსნობასა, თქმა სჯობს სიგყვისა
წყნარისა.

«მიწაცა თქვენი პეთანღიღ თქვენს წინა მშვიღღოსანია;
ნაძღვევი ღავღვათ, მოვასხნეთ მოწმად თქვენნივე ყმანია;
მოსაჰარებღელ ვინ მგავსო? – ცულღიღა უკუთქმანია.

ბარღამწყვეღელი მისიცა ბურთი ღა მოეღანია!»

– «მე არ შეგარჩენ შენ ჩემსა მაგისა ღაციღებასა.

ბრძანე, ვისროლოთ, ნუ იქმო შეღრეკიღობა-კღებასა,
ჰარგთა ყმათასა ვიქმოდეთ მოწმად ჩვენთანა ხღებასა,
მერმე გამოჩნღეს მოეღანს, ვისძი უთხრობღენ ქებასა!»

პეთანღიღცა ღაჰმორჩიღღა, საუბარი გარღაწყვიღეს,
იციღოდეს, ყმაწვიღობღეს, საყვარღად ღა კარგად
მბიღეს,

ნაძღვევიცა გააჩინეს, ამა ჰირსა ღაასკვიღეს:

«მინცა იყოს უარესი, თავ-შიშვეღი სამ ღღე ვღიღეს!»

ჰვღა ბრძანა: «მონა თორმეტი შევსხათ ჩვენთანა

მარებლად,
ოსორმეტი ჩვენად ისრისა მომრთმეულად,
მოსახმარებლად, —
ერთაი შენი შერმადინ არს მათად დასადარებლად, —
ნასროლ-ნაკრავსა სთვალვიდენ უტყუვრად,
მიუმცდარებლად».

მონადირეთა უბრძანა: «მინდორნი მოიარენით,
ღასცევით ჯოგი ნადირთა, თაფნი ამისთვის არენით».
ლაშქარნი სამზოდ აწვივნეს: «მოდით და მოიჯარენით».
ბაყარეს სმა და ნადიმი. მუნ ამოდ გავიხარენით.

როსტევეან მეფისაგან და პეტანდილისაგან ნადირობა

ღილასა აღრე მოვიდა იგი ნაზარდი სოსანი,
ძოწეულითა მოსილი, პირად ბროლ-ბადახშოსანი,
პირ-ოქრო რიდე ეხვია, ჰშვენოდა ქარქაშოსანი,
მეფესა გასლვად აწვევდა, მოღვა თეთრ-გაიჭოსანი.

შეეკაზმა მეფე, შეჯდა, ნადირობას გამოვიდეს;
მგრგვლივ მინდორსა მოსდგომოდეს, ალყას გარე
შემოჰკრვიდეს;

ბეიმი და ბარი იყო, სპანი ველთა დაჰფარვიდეს,
ნაძლევისა მათისათვის ისროდეს ერთგან სრვიდეს.

შბრძანა: «მონა თორმეტი მოღით, ჩვენთანა ვლიდითა,
მშვილდსა ფიცხელსა მოგვეცემდით, ისარსა
მოგვართმიდითა,

ნაკრავსა შეადარებდით, ნასროლსა დასთვალვიდითა!»
ღაიწყო მოსლვა ნადირმან ყოვლთა მინდორთა კიდითა.

მოვიდა ჯოგი ნადირთა ანგარიშ-მიუწითომელი:

ირემი, თხა და კანჯარი, ქურციკი მაღლა მხლგომელი.

მას პაგრონ-ყმანი გაუხდეს, ჭვრეგადმცა სჯობდა
რომელი!

აპა მშვილდი და ისარი და მკლავი დაუშრომელი!

სხენტა მათთა ნაგერფალნი მზესა შუქთა წაუხმიდეს.

მიჰხოცდეს და მიისროდეს, მინდორს სისხლთა
მიასხმიდეს,

რა ისარი დაელივის, მონანი-ყე მოართმიდეს.

მხეცნი, მათგან დაკოდილნი, წაღმა ბიჯსა ვერ
წასდგმიდეს.

იგი ველი გაირბინეს, ჯოგი წინა შემოისხეს,

ღახოცეს და ამოწყვიდეს, ცათა ღმერთი შეარისხეს,

პელნი წითლად შეეღებნეს, ნადირთაგან სისხლი ისხეს.

აუთანდილის შემხედველთა: «ჰგავსო ალვას, ეღემის
ხეს».

იგი მინდორი დალიეს, მართ მათგან განარბენია,

მინდორსა იქით წყალი დის და წყლისა პირსა კლდენია.

ნადირნი ტყესა შეესწრნეს, სადა ვერა რბის ცხენია.

იგი მაშურალნი ორნივე მოსწყდეს, რაზომცა მხენია.

ერთმანერთსა, თუ: «მე გჯობო», სიცილით ეუბნებოდეს,

ამხანაგობდეს, ლაღობდეს, იქით და აქათ დგებოდეს.

მერმე მოვიდეს მონანი, რომელნი უკან ჰყვებოდეს,

შბრძანა: «სიქვითო მართალი, ჩვენ თქვენგან არ
გვეთნებოდეს».

მონათა ჰკადრეს: «მართალსა გკადრებთ და ნუ
გემცთარებით;

მეფეო, ყოლა ვერ ვიგყვით შენსა მაგისა დარებით,
აწვეცა დაგვხოც, ვერა ჰგავ, – ვერად ვერ
მოგვხმარებით, —

პისგან ნაკრავნი გვინახვან მხეცნი ვერ წალმა წარებით.

«ორთავე ერთგან მოკლული ყველაი ასჯერ ოცია,
მაგრა პვთანდილს ოცითა უფროსი დაუხოცია:
არ დასცთომია ერთიცა, რაც ოდენ შეუგყორცია,
სიქვენი მრავალი მიწითა დასვრილი დაგვიხოცია».

მეფესა ესე ამბავი უჩნს, ვითა მღერა ნარდისა,
შხარის ეგრე სიკეთე მისისა განაზარდისა,
აქვს მიჯნურობა ამისი, ვითა ბულბულსა ვარდისა,
სიცლით ლაღობს, მიეცა გულით ამოსლვა დარდისა.

იგი ორნივე საგრილად გარდახდეს ძირსა ხეთასა.
ლაშქართა შექმნეს მოდენა, მოდგეს უფროსნი ბგეთასა.
ახლოს უთქს მონა თორმეტი, უმხნესი სხვათა მხნეთასა.
სამაშობდეს და უჭვრეგდეს წყალსა და პირსა გყეთასა.

ნახვა არაბთა მეფისაგან მის ყმისა მეფხისგყაოსნისა

ნახეს უცხო მოყმე ვინმე, ჯდა მგირალი წყლისა პირსა,
შავი ცხენი სადავითა ჰყვა ლომსა და ვითა გმირსა,
ხშირად ესხა მარგალიტი ლაგამ-აბჯარ-უნაგირსა.
სრემლსა ვარდი დაეთრთვილა, გულსა მღუღრად
ანაგირსა.

მას განსა კაბა ემოსა, გარე-თმა ვეფხის ცყავისა,
მეფხის ცყავისა ქუდივე იყო სარქმელი თავისა,
ხელთა ნაჭელი მათრახი ჰქონდა უსხოსი მკლავისა;
ნახეს და ნახვა მოუნდა უცხოსა სანახავისა.

წავიდა მონა საუბრად მის ყმისა გულ-მღუღარისად,
სხავ-ჩამოგდებით მგირლისა, არ ჭვრეგით
მოლიზღარისად, —

მუნვე წვიმს წვიმა ბროლისა, ჰგია გიშრისა ღარი სად, —
ახლოს მივიდა, მოსცაღდა სიგყვისა თქმად აღარისად.

მერა ჰკადრა საუბარი, მონა მეგად შეუმარდა,
ღიღხან უჭვრეგს გაკვირვებით, თუცა გული უმაგარდა;
მოახსენა: «ბიბროძანებსო», ახლოს მიდგა, დაუწყნარდა.
იგი გირს და არა ესმის მისგან, გაუუმეცარდა.

მის მონისა არა ესმა სიგყვა, არცა ნაუბარი,
მათ ლაშქართა გახილისა იყო ერთობ უგრძობარი,
შეხოდ რადმე ამოსკვნოდა გული ცეცხლთა ნადებარი,
სრემლსა სისხლი ერეოდა, გასდის, ვითა ნაგუბარი.

სხვაგან ქრის მისი გონება, მისმან თავისა წონამან!
მსე მეფისა ბრძანება ერთხელ კვლა ჰკადრა მონამან.
არცა დააგდო გირილი, არცა რა გაიგონა მან,
არცა გახლიჩა ბაგეთათ თავი ვარდისა კონამან.

რა პასუხი არა გასცა, მონა გარე შემობრუნდა,
როსტანს ჰკადრა: «შემიგყვია, იმას თქვენი არა უნდა;
შვალნი მშვეებრ გამირეგდეს, გული მეცად შემიდრწუნდა,
პერ ვასმინე საუბარი, მით დავყოვნე ხანი მუნ, და».

მეფე გაკვირდა, გა-ცა-წყრა, გული უც მისთვის
მწყრომარე;

ბაგზავნა მონა თორმეტი მისი წინაშე მდგომარე,
შბრძანა: «ხელთა აიღეთ აბჯარი თქვენ საომარე,
მიდით და აქა მომგვარეთ, ვინ არის იქი მჯდომარე».

მონანი მიდგეს, მივიდეს, გახდა აბჯრისა ჩხარია;
მაშინდა შეკრთა იგი ყმა, გირს, მეცად გულ-მდუღარია,
შვალნი მოარნა ყოველგან, ნახა ლაშქართა ჯარია,
ერთხელ ესე თქვა: «მა მეო!», სხვად არას მოუბარია.

მვალთა ხელი უკუივლო, ცხელნი ცრემლნი მოიწურნა,
ხრმალ-კაპარჭი მოიმაგრა, მკლავნი გაიმამაცურნა,
სხენსა შეჯდა, – მონათამცა საუბარნი რად იყურნა! —
სხვასა მხარსა გაემართა, მათი ჭირი არ განკურნა.

მონათა ხელი გამართეს მის ყმისა შესაპყრობელად.

მან, გლახ, იგინი დახადნა მგერთაცა საწყალობელად:

ჰკრა ერთმანერთსა, დახოცნა თავსა ხელ-
აღუპყრობელად,

ზოგსა გადაჰკრის მათრახი მკერდამდის გასაპობელად.

მეფე გაწყრა, გაგულისდა, ლაშქარნიცა შეუზახნა;

მან მღევართა მიწვენამდის არ უჭვრიტნა, არცა ნახნა,

რაზომნიცა მიეწივნეს, ყოვლნი მკვდართა დაასახნა,

პაცი კაცსა შემოსცყორცა, როსგან ამად ივაგლახნა.

შესხდეს მეფე და ავთანდილ მის ყმისა მისაწვეველად.

იგი ლალი და უკადრი მივა განისა მრხეველად,

ტაიჭი მიუქს მერანსა, მიეფინების მზე ველად,

შეიგნა მისლვა მეფისა მისად უკანა მღეველად.

რა ცნა, მეფე მოვიდაო, ჰკრა მათრახი მისსა ცხენსა.

მასვე წამსა დაიკარგა, – არ უნახავს თვალსა ჩვენსა, —

ჰგვანდა ქვესკნელს ჩაძრომილსა ანუ გეცად ანაფრენსა;

მძებლეს და ვერ ჰპოვებდეს კვალსა მისგან წანარბენსა.

ჭვალი ძებნეს და უკვირდა ვერ-პოვნა ნაკვალევითა,
აგრე კვალ-წმიდად წარხლომა კაცისა, ვითა ღვევისა;
ღამქარნი მკვდართა სჭიროდეს, სწრაფა აქვს წყლულთა
ხვევისა.

მეფემან ბრძანა: «მნახეო მიზეზი ლხინთა ღვევისა».

ბრძანა: «ღმერთსა მოეწყინა აქანამდის ჩემი შვება,
ამად მიყო სიამისა სიმწართა დანავლლება,

სიკვდილამდის დამაწყლულა, ვერვის ძალ-უც

განკურნება.

მასვე მადლი! ესე იყო წადილი და მისი ნება».

მსე თქვა და შემობრუნდა, დაღრუჯილი წამოვიდა,
არცალა ჰკრა ასპარემსა, ვამი ვამსა მოურთვიდა;
ჟველაკაი მოიშალა, სადაცა ვინ მხეცთა სრვიდა;
ზოგთა თქვეს, თუ: «მართალია», ზოგი: «ღმერთო!».

უბრაახვიდა.

მეფე საწოლს შემოვიდა სევდიანი, დაღრეჯილი;
მისგან კიდე არვინ შეჰყვა, აუთანდილ უჩნს ვითა შვილი.
ჰველაკაი გაიყარა, ჯალაბი ჩანს არ-დაჯრილი.
ბაბედითდა სიხარული, ჩალანა და ჩანგი ტკბილი.

სინათინს ესმა მამისა ეგეთი დაღრეჯილობა,
აღგა და კარსა მივიდა, – ჰქონდა მზისაცა ცილობა, —
მოლარე იხმო, უბრძანა: «ძილია, თუ ღვიძილობა?»
მან მოახსენა: «ღაღრეჯით მის, სჭირსო ფერ-
შეცვლილობა.

«ერთიდა ახლავს აუთანდილ, წინაშე უზის სკამითა;
შესო ყმა ვინმე უნახავს, ასრე დაღრეჯით ამით ა».
სინათინ ბრძანა: «აწ წავალ, შესლვა არ ჩემგან ქამით ა,
მიკითხოს, ჰკადრე: იყო-თქო აქა ერთისა წამითა».

ხანი გამოხდა, იკითხა: «ნეგარ, რასა იქმს ქალიო,
ჩემი ლხინი და ჯავარი, ჩემი სოფლისა წყალიო?»
მოლარე ჰკადრებს: «მოვიდა აწელა ფერ-ნამკრთალიო,
ღაღრეჯით გცნა და მიბრუნდა წინაშე მომავალიო».

უბრძანა, თუ: «წადი, უხმე! უმისობა ვით გავძლეო?
მოახსენე: «რად დაჰბრუნდი შენ, მამისა სიცოცხლეო?
მოდი, ჰმუნვა გამიქარვე, გულსა წყლულსა მეწამლეო,

ბითხრა ჩემი სამიზგომო, მე თუ ლხინთა რად დავლეო»».

სინათინ აღგა, მივიდა, მიჰყვა მამისა ნებასა,
შგავს პირისა სინათლე მთვარისა მოვანებასა.
მამამან გვერდსა დაისვა, აკოცა ნება-ნებასა,
შბრძანა: «მახლაგ რად არა, რად მეღი მოყვანებასა?»

ქალმან ჰკადრა: «ხელმწიფეო, დარეჯილსა ვინცა
გცნობდეს,

პინმცა გნახა კაღნიერად, რაგომ გინდა ამაყობდეს!
ოსქვენნი აგრე დარეჯანი მნათობთაცა დაამხობდეს!
პაცმან საქმე მოიგვაროს, ვეჭვ, ჭმუნვასა ესე სჯობდეს».

შბრძანა: «შვილო, რაგომცა მჭირს საქმე სავაგლახია,
შენი ჭკრეგა და სიახლე ლხინადვე დამისახია,
მომაქარვები სევდისა, მართ ვითა მუფარახია.
ვეჭვ, რა სცნა, შენცა მამართლო, ჩემი სულთქმა და ახია.

«შცხოსა და საკვირველსა ყმასა რასმე გარდვეკიდე,
მისმან შექმან განანათლა სამყარო და ხმელთა კიდე.
რა უმძიმდა, არ ვიცოდი, ან გიროდა ვისთვის კიდე;
ჩემად ნახვად არ მოვიდა, გავგულისდი, წავეკიდე.

«მე რა მნახა, ცხენსა შეჯდა, თვალთა ცრემლნი მოიხოცნა.
შესაპყრობლად შევეუბახენ, სპანი სრულად დამიხოცნა,
ვითა ეშმა დამეკარგა, არ კაცურად გარდამკოცნა,

ჯერთცა ესე არა ვიცი, ცხადი იყო, თუ მეოცნა.

«აწ ესე მიკვირს, რა იყო, ანუ რა ვნახე და რული!

მან დამიხოცა ლაშქარი, სისხლი აღინა ღვარული.

პაცად ხორცისად ვით ითქმის ისრე თვალთაგან
ფარული?!

შკილოდ ღმერთსა მოვსტულდი აქამდის მე მხიარული.

«ტკბილნი მისნი წყალობანი ბოლოდ ასრე გამემწარნეს,

ღამავიწყდა, რაცა დღენი მხიარულსა წამეარნეს.

ჟოვლმან პირმან ვაგლახ მიყოს, ველარავინ მინეგარნეს,

სადამდისცა დღენი მესხნენ, ველარამან გამახარნეს!»

ქალმან ჰკადრა: «მოგახსენებ მე სიტყუასა დანაყბელსა:

ჰე მეფეო! რად ემდურვი ანუ ღმერთსა, ანუ ბელსა?

რად დასწამებ სიმწარესა ყოველთათვის ტკბილად
მხედსა?

ბოროტიმცა რად შეექმნა კეთილისა შემოქმედსა?

«მე ამას ვარჩევ: მეფე ხარ, მეფეთა ზედა მფლობელი,

შორს არის თქვენი საზღვარი, ბრძანება-მიუთხრობელი.

ბაგზავნე კაცი ყოველგან მისთა ამბავთა მცნობელი,

აღრე სცნობ, არის იგი ყმა შობილი, თუ უშობელი».

მოასხნეს კაცნი, გაგზავნეს ოთხთავე ცისა კიდეთა,

შბრძანეს: «წადით, პატიჟთა თავიმცა რად დაჰრიდეთა?

მონახეთ, ძებნეთ იგი ყმა, სხვად ნურად მოიცილდეთა,
მისწერეთ წიგნი, სადაცა ვერ მისწვდეთ, ვერ მიხვიდეთა».

პაცნი წავიდეს, იარეს მათ ერთი წელიწადია,
მონახეს, ძებნეს იგი ყმა, იკითხეს კვლა და კვლა ღია,
პერ ნახეს მისი მნახავი ღმრთისაგან დანაბადია,
სულად მაშვრალნი მოვიდეს, მათსავე გულსა ზადია.

მონათა ჰკადრეს: «მეფეო, ჩვენ ხმელნი მოვიარენით,
მაგრამ ვერ ვპოვეთ იგი ყმა, მით ვერა გავიხარენით,
მისსა მნახავსა სულ-დგმულსა კაცსა ვერ შევეყარენით,
ჩვენ ვერა გარგეთ, საქმენი სხვანი რამ მოიგვარენით».

მეფე ბრძანებს: «მართალ იყო ასული და ჩემი ძეო,
მნახე რამე ეშმაკისა სიცრუვე და სიბილწეო,
ჩემად მგერად წამოსრული, გარდმოჭრილი გეცით გეო.
ბამიშვია შეჭირვება, არა მგამა ყოლა მეო».

უსე თქვა და სიხარულით თამაშობა აღიადა.
მგოსანი და მოშაითი უხმეს, პოვეს რაცა სადა.
ღია გასცა საბოდვარი, ყველა დარბამს შემოხადა.
მისი მსგავსი სიუხვითა ღმერთმან სხვამცა რა დაჰბადა!

«პირველ, ყმა ვარ, წასლვა მინდა პაგრონისა
სამსახურად, —

ხამს მეფეთა ერთგულობა, ყოფა გვმართებს ყმასა

ყბურად, —

მერმე, ცეცხლი დაუვსია, აღარა მწვაავს გულსა მურად.
ხამს, თუ კაცი არ შეუდრკეს ჭირს, მიუხდეს მამაცურად.

«მართ უმოყვრესნი მე და შენ ყოველთა პაგრონ-ყმათასა,
ამისთვის გნუკვე სმენასა შენ ამა ჩემთა ხმათასა:
ჩემ წილ დაგაგდებ პაგრონად, თავადად ჩემთა სპათასა,
ამა საქმესა ვერა ვიქმ მე განდობასა სხვათასა.

«ლაშქართა და დიდებულთა აღაშქრებდი, ჰპაგრონობდი;
ღარბამს კაცსა გაჰგზავნიდი და ამბავსა მათსა სცნობდი,
წიგნსა სწერდი ჩემ მაგიერ, უფასოსა ძღვენსა
სძღვენობდი,
აქა სადმე არ-ყოფასა ჩემსა მათმცა რად აგრძნობდი!

«ლაშქრობა და ნადირობა შენი ჩემსა დაასახე,
აქათ სამ წელ მომიცადე, ხვაშიადი შემინახე,
მე ნუთუმცა შემოვბრუნდი, ალვა ჩემი არ დაჭნა ხე,
არ მოვბრუნდე, მომიგლოვე, მიგირე და მივაგლახე.

«მაშინდა ჰკადრე მეფესა არ საქმე სასურვალთა,
ბცნობე ჩემი სიკვდილი, — იყავ მართ ვითა მთრვალთა, —
მიჰხვდა-თქო საქმე, რომელი ყოველთათვის გარდუვალთა.
ბლახაკთა მიეც საჭურჭლე, ოქრო, ვერცხლი და რვალთა.

«მაშინ უფრო მომეხმარე, ამისგანცა უფრო მხნედ-რე,

ნუთუ აღრე დამივიწყო? მახსენებლე ბელა-ბელ-რე!
მეგად კარგად დამიურვე, სული ჩემი შეივედრე,
ზრდანი ჩემნი მოიგონენ, გული შენი მოიმედრე».

რა მონამან მოისმინა, გაუკვირდა, შეეზარა,
სვალთათ ვითა მარგალიტი ცრემლი ცხელი
გარდმოყარა,

მოახსენა: «შშენომან გულმან რამცა გაიხარა!
პიცი, რომე არ დასდგები, მაგას გიშლი ამაღ არა.

«ჩემად ნაცვლად დაგაგდებო», – ესე სიცივა ვით
მიბრძანე?

რაგვარა ვქმნა პატრონობა? რამც გიფერე, რამც გიგვანე?
შენ მარტოსა გიგონებდე, მემცა მიწა ვიაკვანე!
სჯობს ორნივე გავიპარნეთ, წამოგყვები, წამიგანე!»

ჟამან უთხრა: «მომისმინე, მართლად გითხრობ, არა
ჭრელად:

რა მიჯნური ველთა რბოდეს, მარტო უნდა გასაჭრელად.
მარგალიტი არვის მიჰხვდეს უსასყიდლოდ, უვაჭრელად,
პაცი ცრუ და მოღალატე ხამს ლახვრითა დასაჭრელად.

«მისმცა ვუთხარ ხვაშიადი? შენგან კიდე არვინ ვარგა,
შშენოსა პატრონობა ვის მივანდო, ვინ იქმს კარგა?
სანაპირო გაამაგრე, მგერმან ახლოს ვერ იბარგა,
კვლა ნუთუმცა შემოვიქეც, ღმერთმან სრულად არ

დამკარგა.

«შათერაკი სწორად მოჰკლავს, ერთი იყოს, თუნდა ასი;
მარტობა ვერას მიზამს, მცავს თუ ცისა ძალთა დასი;
აქათ სამ წელ არ მოვიდე, მაშინ გმართებს გლოვა,
ფლასი;
წიგნსა მოგცემ, გმორჩილობდენ, ვინცა იყოს ჩემი ხასი».

მინათინისაგან პეთანდილის გაგზავნა მის ყმის საძებრად

პეთანდილ ჯდა მარგო საწოლს, ეცვა ოდენ მართ
პერანგი,

იმღერდა და იხარებდა, წინა ედგა ერთი ჩანგი.

შემოვიდა მას წინაშე მინათინის მონა მანგი,

მოახსენა: «ბიბრძანებსო განი ალვა, პირი მანგი».

პეთანდილს მიჰხვდა მოსმენა საქმისა სანაგრელისა,

აღვა და კაბა ჩაიცვა, მჯობი ყოვლისა ჭრელისა;

შხარის შეყრა ვარდისა, არ ერთგან შეუყრელისა.

ამოა ჭვრეცა ტურფისა, სიახლე საყვარელისა!

პეთანდილ ლაღი, უკადრი მივა, არვისგან ჰრცხვენოდა,

მას ნახავს, ვისთა ვამთაგან ცრემლი მრავალჯერ

სდენოდა;

იგი უებრო ქუშად ჯდა, ელვისა მსგავსად შევენოდა,

მთვარესა მისთა შუქთაგან უკუნი გარდაჰფენოდა.

ბაძრცვილსა განსა ემოსნეს ყარყუმნი უსაპრონი,

მბურნეს მოშლით რიღენი, ფასისა თქმად საჭირონი,

ჰშვენოლეს შაენი წამწამნი, გულისა გასაგმირონი,

მას თეთრსა ყელსა ეხვიენეს გრძლად თმანი არ-

უხშირონი.

ღალრუჯით იყო მჯდომარე ძოწეულითა რილითა;
აუთანდილს უთხრა დაჯდომა წყნარად, ცნობითა
მშვიდითა.

მონამან სელნი დაუდგნა, დაჯდა კრძალვით და რილითა.
პირის-პირ პირსა უჭვრეგდა, სავსე ლხინითა დილითა.

ქალმა უბრძანა: «ზარი მლევს მე ამისისა თხრობისა;
მწადლა არა-თქმა, რომლისა ღონე არა მაქვს თმობისა,
მაგრა იცია მიზეზი შენისა აქა ხმობისა,
რად ვგი ქუშად და ღალრუჯით ასრე მიხდილი ცნობისა?»

ჟამამან ჰკადრა: «საზაროსა ჩემგან თქმადა ვით იქმნების?
მზესა მთვარე შეეყაროს, დაილევოს, და-ცა-ჭნების;
აზრად არად აღარა მცალს, თავი ჩემი მეგონების,
სიქვენვე ბრძანეთ, რაცა გიმძიმს, ანუ რაცა გეკურნების».

ქალმან უთხრა საუბარი კეკლუც-სიგყვად, არ დუხჭირად;
იგყვის: «სიუცა აქანამდის ჩემგან შორს ხარ დანამჭირად,
ბიკვირს, მოგხვდა წამის ყოფით საქმე შენგან საეჭვი რად,
მაგრა გითხრა პირველ ხვალმე, სენი მე მჭირს რაცა
ჭირად.

«ბახსოვს, ოდეს შენ და როსტანს მინლორს მხეცი
დაგეხოცა,

ჟმა გენახა უცხო ვინმე, რომე ცრემლი მოეხოცა?
მას უკანით გონებამან მისმან ასრე დამამხოცა,
შენ გენუკვი მონახვასა, კილით კიდე მოჰლახო ცა.

«აქანამდის ნაუბარსა თუცა ვერას ვერ გეტყვია,
მაგრა შორით სიყვარული შენგან ჩემი შემიტყვია,
პიცი, რომე გაუწყვედლად თვალთათ ცრემლი გისეტყვია,
შეუპყრიხარ სიყვარულსა, გული შენი დაუტყვია.

«ასრე გითხრა, სამსახური ჩემი გმართებს ამად ორად:
პირველ, ყმა ხარ, ხორციელი არვინა გყავს შენად
სწორად,

მერმე, ჩემი მიჯნური ხარ, დასტურია, არ ნაჭორად;
წადი, იგი მოყმე ძებნე, ახლოს იყოს, თუნდა შორად.

«შენგან ჩემი სიყვარული ამით უფრო გაამყარე,
რომე დამხსნა შეჭირვება, ეშმა ბილწი ასაპყარე.
ბულსა გარე საიმედო ია მორგე, ვარდი ყარე,
მერმე მოდი, ლომო, მზესა შეგეყრები, შემეყარე.

«სამსა ძებნე წელიწადსა იგი შენი საძებარი;
ჰპოვო, მოდი გამარჯვებით, მხიარულად მოუბარი;
მერა ჰპოვებ, დავიჯერებ, იყო თურე უჩინარი;
პოკობი და დაუფრჭვნელი ვარდი დაგხვდე დაუმჭნარი.

«შიცით გითხრობ: შენგან კიდე თუ შევირთო რაცა ქმარი,

მზეცა მომხვდეს ხორციელი, ჩემთვის კაცად შენაქმარი,
სრულად მოვსწყდე სამოთხესა, ქვესკნელს ვიყო
დასანთქმარი,

შენი მკლვიდეს სიყვარული, გულსა დანა ასაქმარი».

მოახსენა ყმაჲან: «მზეო, ვინ გიშერი აწამწამე,
სხვა პასუხი რამცა გკადრე, ანუ რამცა შევიწამე?
მე სიკვდილსა მოველოდი, შენ სიცოცხლე გამიწამე,
პითა მონა, სამსახურად გაღანამცა წავე, წა, მე!»

კვლაცა ჰკადრა: «აჰა, მზეო, რათგან ლმერთმან მზელ
დაგბადა,
მით გმორჩილობს, ზეციერი მნათობია რაცა სადა;

მე რომ თქვენგან მოვისმინე წყალობანი, მეღიადა.
პარდი ჩემი არ დაჭნების, შუქი შენი იეფად ა».

კვლა შეჭფიცეს ერთმანერთსა, დააპირეს ესე პირი,
ბასალდეს და გაამრავლეს საუბარი სიგყვა-ხშირი,
ბაადვილდა, აქანამდის გარდეხადა რაცა ჭირი,
სეთრთა კბილთათ გამოჰკრთების თეთრი ელვა ვითა
ჭვირი.

ერთგან დასხდეს, ილაღობეს, საუბარი ასად აგეს,
ბროლ-ბადახში შეხვეული და გიშერი ასადაგეს;
ჟმა ეგყვის, თუ: «შენთა მჭვრეტთა თავი ხელი, ა, სად აგეს!
სეცხლთა, მანდით მოდებულთა, გული ჩემი ასადაგეს».

ჟმა წავიდა, სიშორესა თუცა მისსა ვერ გასძლებდა,
შკულმავე იხედვიდა, თვალთა რეცად აყოლებდა,
ბროლსა სეგყვს და ვარდსა ამრობს, ტანსა მჭევრსა
ათრთოლებდა,
ბული ჰქონდა გულისათვის, სიყვარულსა ავალებდა.

სქვა: «მზეო, ვარდსა სიშორე შენი დამაჩნდეს ეს ადრე,
ბროლი და ლალი გასრულვარ ქარვისა უყვითლესად-რე.
მაშინ რაღა ვქმნა, ვერ-ჭვრეტა რა მომხვდეს კვლა
უგრძესად-რე!
ხამს მოყვრისათვის სიკვდილი, ესე მე დამიც წესად-რე».

საწოლს დაწვა, ტირს, მგირალსა ცრემლი ძნელად
ეხოცების,

მითა ვერხვი ქარისაგან, ირხევის და იკეცების;
რა მიჰლულნის, სიახლევე საყვარლისა ეოცების,
შეკრთის, დიდნი დაიზახნის, მით პატიჟი ეოცების.

მოშორება საყვარლისა მას შეჰქმნოდა მისად ღაზოდ,
სრემლსა ვითა მარგალიტსა ჰყრის ვარდისა დასანაზოდ.
რა გათენდა, შეეკაზმა მისთა მჭვრეტთა სალამაზოდ,
სხენსა შეჯდა, გაემართა, ღარბაზს მივა საღარბაზოდ.

ღარბაზს ეჯიბი შეგზავნა, მართ მისგან შენარონია,
შესთვალა: «ბუადრებ, მეფეო, მე ესე გამიგონია;
ჟოველი პირი მიწისა თქვენ ხრმლითა დაგიმონია,
აწ თუ სჯობს, ესე ამბავი ცნან, რაცა გარემონია.

«მე წავიდე, მოვიარო, ვილაშქრო და ვინაპირო,
სინათინის ხელმწიფობა მტერთა თქვენთა გულსა
ეჰკემირო,

მორჩილ-ქმნილი გავახარო, ურჩი ყოვლი ავაგირო,
ძღვენნი გკადრნე ზედა-ზედა, არ სალამი დავაძვირო».

მეფესა ეთქვა ამისი დიადი მადრიელობა,
მბრძანა: «ლომო, არა გჭირს შენ ომთა გარღუხდელობა,
აწ მაგა შენსა თათბირსა ჰგავსო შენივე ქველობა.
ნა, მაგრა მომხვდეს, რაღა ვქმნა, თუ სიმორისა

გრძელობა!»

ჟმა შევიდა, თაყვანის-სცა, მაღლი რამე მოახსენა:
«ხელმწიფეო, მიკვირს, ქება რად იკადრეთ ჩემი ოქვენა?!
აწ ნუთუმცა კვლა ნახვითა ღმერთმან ბნელი გამითენა,
პირი ოქვენი მხიარული მხიარულსა კვლა მიჩვენა!».

მეფე ყელსა მოეკიდა, გარდაკოცნა ვითა შვილი.
სხვა მათებრი არ ყოფილა არ გამზრდელი, არ გამზრდილი!
ჟმა აღგა და წამოვიდა, მას დღე მათი ჩანს გაყრილი;
როსტან მისთვის აატირა გონიერი გული, ლბილი.

ბამოემართა პეტანდილ, მოყმე მხნე, ლაღად მაგალი.
ოც დღე იარა, ღამეცა დღემელა წაჰართო მრავალი.
იგია ლხინი სოფლისა, იგია ნივთი და ვალი,
არ მისცილდება ოინათინ მისი მას, ვისგან სწვაავ ალი.

რა მოვიდა, სიხარული შიგან გახდა სამეფოსა.
მოეგებნეს დიდებულნი, ძღვენსა სძღვნიდეს იეფოსა.
იგი პირ-მგე არ მოსცთების სიარულსა სასწრაფოსა.
მიჰხვდეს მყოფნი მას წინაშე სიხარულსა საღაფოსა.

ქალაქი ჰქონდა მაგარი საზაროდ სანაპიროსა,
ბარე კლდე იყო, გიამბობ ზღუდესა უქვიტკიროსა.
ჟმამან მუნ დაყო სამი დღე ამოსა სანადიროსა,
ბამზრდილი მისი შერმადინ დაისვა სავამიროსა.

მსუა მონა შერმადინ, გემოთცა სახელ-ღებული,
ოსანა-შებრდილი, ერთგული და მისთვის თავ-დაღებული.
მან არ იცოდა აქამდის მის ყმისა ცეცხლი ღებული,
აწ გაუცხადა სიგყვები მის მზისა იმეღებული.

შბრძანა: «აჰა, შერმადინ, ამად მე შენგან მრცხვენიან,
ჩემნი საქმენი ყოველნი გცოდნიან გაგივლენიან,
მაგრა არ იცი, აქამდის რანიცა ცრემლნი მღენიან!
მე ვისგან მქონდეს პატიჟნი, აწ მასვე მოუღხენიან.

«მოუკლავარ მინათინის სურვილსა და სიყვარულსა,
სრემლი ცხელი ასოვლებდის ნარგისთაგან ვარდსა
ზრულსა,

შერ ვაჩენდი აქანამდის ჭირსა ჩემგან დაფარულსა,
აწ მიბრძანა საიმედო, ამად მხედავ მხიარულსა.

«მიბრძანა: «მიცან ამბავი მის ყმისა დაკარგულისა,
მოხვიდე, სრულ-ვემნა მაშინდა შენი წადილი გულისა,
ქმარი არ მინდა უშენოდ, მომხვდეს ხისაცა რგულისა!»
მომცა წამალი გულისა, აქამდის დაღაგულისა.

«პირველ, ყმა ვარ, წასლვა მინდა პაგრონისა
სამსახურად, —

ხამს მეფეთა ერთგულობა, ყოფა გვმართებს ყმასა
ყმურად, —

მერმე, ცეცხლი დაუვსია, აღარა მწვაავს გულსა მურად.
ხამს, თუ კაცი არ შეუდრკეს ჭირს, მიუხდეს მამაცურად.

«პართ უმოყვრესნი მე და შენ ყოველთა პაგრონ-ყმათასა,
ამისთვის გნუკვე სმენასა შენ ამა ჩემთა ხმათასა:
ჩემ წილ დაგაგდებ პაგრონად, თავადად ჩემთა სპათასა,
ამა საქმესა ვერა ვიქმ მე განდობასა სხვათასა.

«ლაშქართა და დიდებულთა აღაშქრებდი, ჰპაგრონობდი;
ღარბამს კაცსა გაჰგზავნიდი და ამბავსა მათსა სცნობდი,
წიგნსა სწერდი ჩემ მაგიერ, უფასოსა ძღვენსა
სძღვნობდი,
აქა სადმე არ-ყოფასა ჩემსა მათმცა რად აგრძნობდი!

«ლაშქრობა და ნადირობა შენი ჩემსა დაასახე,
აქათ სამ წელ მომიცადე, ხვაშიადი შემინახე,
მე ნუთუმცა შემოვბრუნდი, ალვა ჩემი არ დაჭნა ხე,
არ მოვბრუნდე, მომიგლოვე, მიგირე და მივაგლახე.

«მაშინლა ჰკადრე მეფესა არ საქმე სასურვალთა,
ბცნობე ჩემი სიკვდილი, – იყავ მართ ვითა მთრვალთა, —
მიჰხვდა-თქო საქმე, რომელი ყოველთათვის გარლუვალთა.
ბლახაკთა მიეც საჭურჭლე, ოქრო, ვერცხლი და რვალთა.

«მაშინ უფრო მომეხმარე, ამისგანცა უფრო მხნედ-რე,
ნუთუ აღრე დამივიწყო? მახსენებლე მედა-მედ-რე!

მეგად კარგად დამიურვე, სული ჩემი შეივედრე,
ზრდანი ჩემნი მოიგონენ, გული შენი მოიმღერე».

რა მონამან მოისმინა, გაუკვირდა, შეეზარა,
შვალთათ ვითა მარგალიტი ცრემლი ცხელი
გარდმოყარა,

მოახსენა: «შშენომან გულმან რამცა გაიხარა!
პიცი, რომე არ დასდგები, მაგას გიშლი ამაღ არა.

«ჩემად ნაცვლად დაგაგდებო», – ესე სიტყვა ვით
მიბრძანე?

რაგვარა ვქმნა პაგრონობა? რამც გიფურე, რამც გიგვანე?
შენ მარგოსა გიგონებდე, მემცა მიწა ვიაკვანე!
სჯობს ორნივე გავიპარნეთ, წამოგყვები, წამიგანე!»

ჟამან უთხრა: «მომისმინე, მართლად გითხრობ, არა
ჭრელად:

რა მიჯნური ველთა რბოდეს, მარგო უნდა გასაჭრელად.
მარგალიტი არვის მიჰხვდეს უსასყიდლოდ, უვაჭრელად,
პაცი ცრუ და მოღალატე ხამს ლახვრითა დასაჭრელად.

«მისმცა ვუთხარ ხვაშიადი? შენგან კიდე არვინ ვარგა,
შშენოსა პაგრონობა ვის მივანდო, ვინ იქმს კარგა?
სანაპირო გაამაგრე, მგერმან ახლოს ვერ იბარგა,
პვლა ნუთუმცა შემოვიქეც, ღმერთმან სრულად არ
დამკარგა.

«შათერაკი სწორად მოჰკლავს, ერთი იყოს, თუნდა ასი;
მარტობა ვერას მიზამს, მცავს თუ ცისა ძალთა დასი;
აქათ სამ წელ არ მოვიდე, მაშინ გმართებს გლოვა,
ფლასი;
წიგნსა მოგცემ, გმორჩილობდენ, ვინცა იყოს ჩემი ხასი».

წიგნი პეტანდილისა თავის ყმათა თანა

ღაწერა, თუ: «ჩემო ყმანო, გამზრდელნო და მოგნო
ზრდილნო,

პრთგულნო და მისანდონო, ამას ზედა გამოცდილნო,
სქევენ ჩემისა საწადლისა მიდგომილნო, ვითა ჩრდილნო,
წიგნი ჩემი მოისმინეთ, ყოვლნო, ერთგან შემოყრილნო!

«მიწაცა თქვენი პეტანდილ, ისმინეთ, გიწერ მე რასა:
სვით ვიქმ ხელითა ჩემითა ამა წიგნისა წერასა,
სოგასა ხანსა ვარჩივე გაჭრა სმასა და მღერასა,
პურად და საჭმლად მივენდევე ჩემსა მშვილდსა და ცერასა.

«საქმე რამე მიც თავისა ზე სადმე გარდსახვეწელი,
ღავყო მარგოდ და ღარიბად ესე წლეული მე წელი,
ბეძუდარები ამისთვის, ვარ თქვენი შემომხვეწელი,
მე დამახვედროთ სამეფო მგერთაგან დაუღეწელი.

მე შერმაღინ ღამიგღია, ჩემად კერძად პაგრონობდეს,
სიკვდილსა და სიცოცხლესა საღამდისცა ჩემსა სცნობდეს,
ჰოვლთა მზეებრ მოგეფინოს, ვარდს არ ზრვიდეს, არ
აჭნობდეს,

შემცოდესა ყველაკასა ვითა ცვილსა დაადნობდეს

მქვენცა იცით, გამიზრდია, ვითა ძმა და ვითა შვილი.
ამას ასრე ჰმორჩილობდით, არს ვითამცა პუთანდელი,
ბუკსა იკრას, აქმნევეინეთ ყოვლი საქმე, ჩემგან ქმნილი;
მე თუ ღრომდის არ მოვიდე, გლოვა გმართებს, არ
სიცელი».

მსე წიგნი გაასრულა წყლიანმან და სიგყვა-ნაგმა,
წელთა ოქრო შემოირცყა, საღარიბოდ მოეკაგმა,
ბრძანა: «მინდორს შევჯდებიო», ლაშქარიცა დაერაგმა;
მასვე წამსა წამოვიდა, შინა ხანი არა დაგმა.

ბრძანა: «წადით ყველაკაი, აქა მომხრედ არვინ მინა».
მონებიცა მოიშორვა, თავი გაითავისწინა,
მარტო გარე შემობრუნდა, შამბი შიგან გაირბინა,
მიწყვიე მისად საგონებლად მისი მკლველი შინათინ ა.

იგი ველი გაირბინა, ლაშქართაგან გაეკიდა.
ვინმცა ნახა სულიერმან, ანუ ვინმცა გაეკიდა?
ვის მახვილი ვერას ავნებს, მისი მკლავი გაეკიდა,
მისგან გვირთი კაეშნისა გვირთად ვარგად გაეკიდა.

რა ლაშქართა ინადირეს და ჰატრონი მოითვალეს,
იგი პირ-მზე ველარ პოვეს, პირი მათი იფერმკრთალეს,
მათსა დიდსა სიხარულსა სამძიმარი ანაცვალეს,
ჟოვლგან რბოდეს საძებარად, ვინცა იყო უცხენმალეს.

«ღმერთი, ლომო, შენად ნაცვლად სხვასა ვისცა
დანერგვიდეს!»

ღარბოდეს და სხვაგნით სხვათა მოამბეთა მოასხმიდეს;
მელარა ცნეს მისი საქმე, გაიარა აქათ კიდეს,
მისნი სპანი გულ-მოკლულნი ცრემლსა ცხელსა
გარდმოჰყრიდეს

შერმადინ ერთგან შეყარნა ხასნი და დიდებულები,
შჩვენა იგი უსტარი, ამბავი მისი თქმულები.
რა მოისმინეს, ყველაი დარჩა გულ-დანაწყლულები,
სიავსა იცემდეს, არ იყო გული უცრემლო, ულები.

ჟოვლთა ჰკადრეს: «თუცა ყოფა ჩვენ უმისოდ გვეარმისცა,
შშენოსა საჯდომი და ტახტი მისი ვისმცა მისცა?
ბანადამცა გმორჩილობდით, თუ გვიბრძანო რაცა ვისცა!»
იგი მონა აპაგრონეს, ყველაკამან თაყვანის-სცა

პეტანდილისაგან მის ყმისა ძებნად წასლვა

ამ საქმესა მემოწმების დიონოსი ბრძენი, ეზროს:
საბრალოა, ოდეს ვარდი დაეთრთვილოს, და-ცა-ეზროს.
მის ბადახში არა ჰგვანდეს და ლერწამი განად ეზროს,
იგი სადმე გაღარიბდეს, სამყოფთაგან იაბეზროს.

პეტანდილ იგი მინდორი ოთხ-ახმით გარდაიარა,
ღააგლო მზღვარი არაბთა, სხვათ მზღვართა არე იარა,
მაგრა მის მზისა გაყრამან სიცოცხლე გაუზიარა;
სქვა: «სუ მე მასმცა ვეახელ, აწ ცხელსა ცრემლსა ვღვრი
არა».

ახალმან ფიფქმან დათოვა, ვარდი დათრთვილა, დანასა;
მოუნდის გულსა დაცემა, მოგჯერ მიჰმართის დანასა;
სქვის: «ჰირი ჩემი სოფელმან ოთხმოცდაათი ანასა,
მოვჰმორდი ლხინსა ყველასა, ჩანგსა, ბარბითსა და
ნასა!»

მარდი მის მზისა გაყრილი უფრო და უფრო ჭნებოდა,
ბულსა უთხრის, თუ: «ღათმეო», ამაღ არ დია ბნდებოდა.
შცხო უცხოთა ადგილთა საძებრად იარებოდა,
მგზავრთა ჰკითხვიდის ამბავთა, მათ თანა-ემოყვრებოდა

მუნ ეძებს, ცრემლი მგირალსა სდის ბღვათა
შესართავისად.

შინდის ქვეყანა გახტად და მკლავი საღებლად თავისად.

მთქვის: «საყვარელო, მოგშორდი გული მუნ დაგრჩა,
ვთქვა ვისად?

შენთვის სიკვდილი მეყოფის ლხინად ჩემისა თავისად».

ჟოვლი პირი ქვეყანისა მოვლო, სრულად მოიარა,
ასრე რომე ცასა ქვეშე არ დაურჩა, არ იარა,
მაგრა იგი მის ამბისა მსმენელსაცა ვერ მიმხვდარა.
ამაშიგან წელიწადი სამი სამ თვედ მიიყარა.

მიჰხვდა რასმე ქვეყანასა უგემურსა, მეტად მქისსა,
მვე ერთ კაცსა ვერა ნახავს, ვერას შვილსა ადამისსა,
იგი ჭირი არ უნახავს არ რამინს და არცა ვისსა,
ღღე და ღამე იგონებდა საყვარელსა მასვე მისსა.

მას მიჰხვდა წვერი საღგურად მალლისა მთისა დიდისა,
გამოჩნდა მუნით მინდორი, სავალი ღღისა შვიდისა.
მის მთისა ძირსა წყალი ღღის, არად სანდომი ხიდისა,
ორგნითვე ტყესა შეეკრა ნაპირი წყლისა კიდისა.

ზედ წაადგა, შეექცევის, დროთა, ღღეთა ანგარიშობს;
მვენნი ესხნეს ორანიდა, ამაღ სულთქვამს, ამაღ იშობს;
«მა თუ საქმე გამიმქლავნდეს!, – კვლა ამისთვის გულ-

მოშიშობს, —

აუსა კარგად ვერვინ შესცვლის, თავსა ახლად ვერვინ იშობს».

საგონებელი შეექმნა, დაღვა საქმისა მრჩეველად,

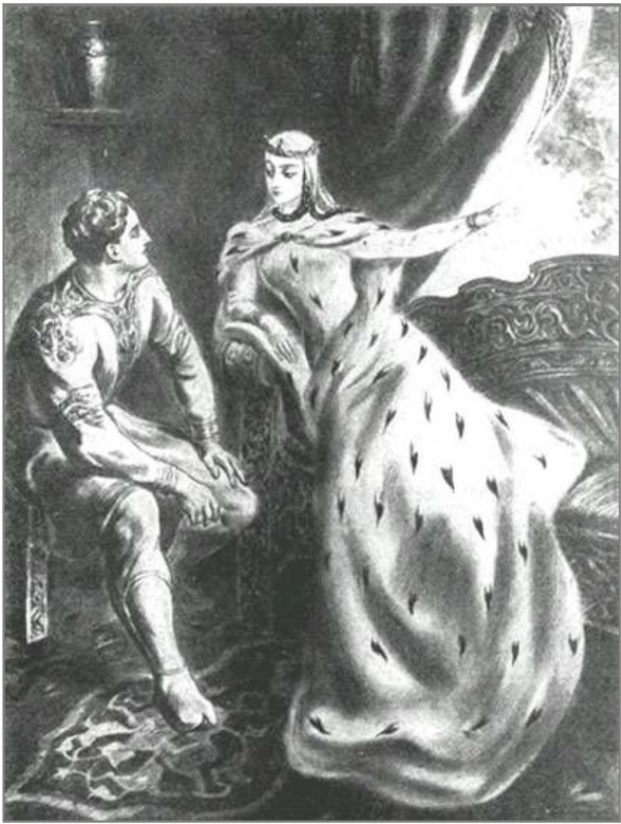
ძქვა: «ძუ დავბრუნდე, ეზომი ხანი რად დავყავ მე ველად?

ჩემსა რა ვჰკადრო მნათობსა, ვიყავ რად დღეთა

მღეველად,

მისი ვერა ვცნა ჭორადცა, ვარ ვისთა გზათა

მკვლეველად?»

«**მე არ ღავბრუნღე, საბებრად ღავყვენე სხვანცა ხანანი, რომელსა ვეებ, ვერა ვცნნე ამბავნი მე მისთანანი, ღრო გარღაუწყღეს შერმადინს, შეჰრჩეს ღაწვისა ბანანი, მივიღეს, ჰკადრნეს მეფესა საქმენი ღასაგვანანი!**

«შამბოს ჩემი სიკვდილი, თვით ჩემგან დავედრებული, მათ შექმნან გლოვა-გირილი, ქმნან საქმე გამწარებული, მერმე მივიღე ცოცოხალი, სადმე სხვაგან მე რებული!» ამას იგონებს გირილით გონება-შეიწრებული.

იგყვის: «ღმერთო, სამართალნი შენნი ჩემთვის რად ამრუდენ?

მე ეზომნი სიარულნი კიდე რად, გლახ, გამიცუდენ, ბულით ჩემით სიხარულნი აღჰფხვრენ, ჭირნი დააბუდენ? ღლეთა ჩემთა ცრემლნი ჩემნი ვერაოდეს დავიყუდენ».

კვლაცა იგყვის: «ღათმობა სჯობს» და თავსავე ეუბნების: «ღლეთა მეტად ნუ მოჰკვდები, გული ჩემი ნუ დადნების, უღმრთოდ ვერას ვერ მოვაწევ, ცრემლი ცუდად მედინების, ბანგებასა ვერვინ შესცვლის, არ-საქმნელი არ იქმნების».

შავს უთხრა: «მოკვე, გიჯობსო სიცოცხლეს აუგიანსა; მიხვალ, დაგვხვდების შინათინ, – ანათებს დღესა მზიანსა, —

ბკითხოს მის ყმისა ამბავი, რა გმართებს ვაგლახიანსა?» იგონებს წამ-წამ, მიჰყვების ტყის პირსა შაბნარ-წყლიანსა.

«ხოვლნი არსნი ცათ ქვეშეთნი ერთობ სრულად მომივლიან,

მაგრა საქმე მის კაცისა ვერასადა შემიგნიან;
შლონიოდ მართალ იყენეს, რომელთაცა ქაჯად თქვიან.
აწ გირილი არას მარგებს, ცუდად ცრემლნი რასა მდიან?»

მთით ჩამოვიდა პუთანდილ, გავლო წყალი და გყენია,
მინდორს აცორვებს გაიჭსა, შექდრენით მონაწყენია.
ბასცულებოდეს მკლაფნი და მისნი სიამაყენია,
ბროლისა ველსა სგურფობდეს გიშრისა მუნ საყენია.

მობრუნება დააპირა, სულთქნა, მერმე ივაგლახა,
მას მინდორსა დაემართა, გზა თვალითა გამოსახა;
შვესა ერთსა სულიერი კაცი არსად არ ენახა,
მხეცნი იყენეს საშინელნი, მაგრა არა შეუზახა.

შუცა მხეც-ქმნილი პუთანდილ გულ-ამოსკვნით და
კვნესით ა,

ეგრეცა ჭამა მოუნდის ადამის გომთა წესითა,
ოსრითა მოკლის ნადირი, როსგომის მკლაფ-უგრძესითა,
შამბისა პირსა გარდახდა, ცეცხლი დააგზო კვესითა.

ცხენსა მისცა საძოვარი, ვირე მწვადი შეიწოდეს;
ქქვსნი რამე ცხენოსანნი, ნახა, მისკენ მივიდოდეს;
შქვა, თუ: «ჰგვანან მეკობრეთა, თვარა კარგი რამც
იცოდეს!

აქა კაცი ხორციელი კვლა ყოფილა არაოდეს».

ხელთა ჰქონდა მშვილდ-ისარი, მათკენ მივა მხიარული.
ორთა კაცთა წვეროსანთა ყმა მოჰყვანდა უწვერული,
სივსა იყო დაკოდილი, შეებნიდა სისხლსა გული,
ტიროდეს და იჭირვოდეს, ცოგა ედგა მას, გლახ, სული.

შეივლა, თუ: «ძმანო, ვინ ხართ? მეკობრეთა
დაგამსგავსენ!»

მათ მიუგეს: «ღაგვიწყნარდი, გვიშველე რა, ცეცხლნი
ავსენ,

პერა გვარგო, მოგვიმტკიენე, ჭირნი ჭირთა მოგვისავსენ,
საგირელნი მოგვიგირენ, ლაწვნი შენცა დაიმხავსენ»

აუთანდილ მიდგა, ეუბნა მათ კაცთა გულ-მღუღარეთა;
მათ უთხრეს მათი ამბავი გირილით მოუბარეთა:

«ჩვენ ვართო ძმანი სამნივე, მით ვიდენტ ცრემლთა
მწარეთა,

ღია გვაქვს ციხე-ქალაქი ხაგაეთს არე-მარეთა.

«პარგი გვესმა სანადირო, ნადირობას წამოვედით,
ბეყვეს ლაშქარნი უთვალავნი, წყლისა პირსა
გარდავხედით,

სანადირო მოგვეწონა, თვესა ერთსა არ წავედით,
მხოცეთ მხეცი უსაზომო მინდორით და მთით და ქედით.

«ჩვენ სამთა ძმათა ჩვენთანა მესროლნი დავაწბილენით,
მით ერთმანერთსა სამნივე ჩვენ კიდე დავეცილენით:

«მე უკეთ მოვჰკლავ, მე გჯობო», სიციყვანი გავაქილენით, მერ გავიჩინეთ მართალი, ვისარჩლეთ ვითაკილენით.

«ღღეს აყვარენით ლაშქარნი, სავსენი ირმის ცყავითა, მთქვით: «ბავაჩინოთ მართალი, ვინ სჯობთ თავისა მკლავითა,

სავსა ვეახლნეთ მარგონი, დავდგეთ თავისა თავითა, სვეით დანახულსა მოვჰკლვიდეთ, ნუ ვესრვით დამნახავითა».

«ჩვენ ვიახლენით სამთავე სამნივე მებაჯრენია, ლაშქართა წასლვა ვუბრძანეთ, მით არას მოაზრენია, მოვინადირეთ მინდორი, ისი ცყენი და ღრენია, ღავხოცეთ მხეცი, მფრინველი, რაცა მე გარდაგვფრენია.

«ანაზღად მოყმე გამოჩნდა კუშგი, პირ-გამქუშავია, ზელა ჯდა შავსა ცაიჭსა, – მერანი რამე შავია, — სავსა და ცანსა ემოსა გარე-თმა ვეფხის ცყავია, ჯერ მისი მსგავსი შვენება კაცთაგან უნახავია

«პუჭვრიტეთ, მისთა ელვათა შუქნი ძლივ გავიცადენით, მთქვით, თუ: «მზეაო ქვეყანად, ნუ ვეუბნებით ცად ენით!» მისი მოგვინდა შეპყრობა, ვჰკადრეთ და შევეცადენით, ასრე სულთქმით და ვაებით მით ვართ, ცრემლისა დადენით.

«მე უხუცესმან უმცროსთა კაცი დავსთხოვე ქენებით;
ჩემმან შემდეგმან გაიჭი მისი მით აქო ხსენებით;
ამან მართ ოდენ მორევნა გვითხრა, ვუაღეთ ჩვენებით,
მივჰმართეთ, იგი აგრევე წყნარად მივა და შევენებით.

«ბროლმან, ლალსა გარეულმან, ვარლნი თხელნი
ანაგიფნა,

იგი ტკბილნი გონებანი ჩვენთვის მეგად გაამყიფნა:
არ აგვიხვნა, არცა დაგვსხნა, ყოლა არად ამოგვეკრიფნა,
მისნი მკვახელ მოუბარნი მათრახითა შეგვამწიფნა!

«შმცროსსა ძმასა მივეცით, უფროსსა დავეზიდენით;
ხელი მოჰკიდა, «ლადეგო!», ესეცა ჰკადრა კიდ ენით;
მან ხრმალსა ხელი არ მიჰყო, ჩვენ ამაღ დავერიდენით,
სიავსა გარდაჰკრა მათრახი, ვნახეთ სისხლისა კი ღენით.

«მით ერთითა მათრახითა თავი ასრე გარდაჰფრიწა,
პითა მკვდარი უსულო ქმნა, ვითა მიწა დაამიწა,
მისი რასმე მკადრებელი მოამდაბლა, მოამიწა,
სველთა წინა წაგვივიდა ლალი, კუმგი, ამაყი, წა!

«ბღარ დაბრუნდა, წავიდა წყნარად და აუჩქარებლად,
ბგერა მივა, ნახეო, იგი მზეებრ და მთვარებლად».
შორს უჩვენებდეს პუთანდილს მგირალნი გაუხარებლად,
ოდენ ჩნდა შავი გაიჭი მისი მის მზისა მარებლად

აჰა, მიჰხდა აეთანდილსა დაწვთა ცრემლით არ-დათოვნა,
რათგან ცულად არ წაუხდა მას ებომი გარეთ ყოვნა.
კაცსა მიჰხვდეს საწადელი, რას ეძებდეს, უნდა პოვნა,
მაშინ მისგან აღარა ხამს გარდასრულთა ჭირთა ხსოვნა.

უთხრა, თუ: «ძმანო, ვარ ვინმე ღარიბი უადგილოსა,
მე იმა ყმისა საძებრად მოვჰმორდი საგამრდილოსა,
აწ თქვენგან მივჰხვდი საქმესა ყოლა არ-საადვილოსა,
ღმერთიმცა ნურას ნუღარ იქმს თქვენსა
დასაღრეჯილოსა!

«პითა მე მივჰხვდი წადილსა, ჩემის გულისა ნებასა,
აგრემცა ღმერთი ნურას იქმს ძმისა თქვენისა ვნებასა!»
უხვენა მისი სადგომი: «მიდითო ნება-ნებასა,
ჩრდილსა გარდასვით, მაშვრალნი მიეცით მოსვენებასა».

უსე უთხრა და წავიდა, ცხენი გაქუსლა ღებითა,
პითა გავაზი გაფრინდა, არ-გაშვებული ხეპითა,
ან მთვარე, მზისა შემყრელი, მზე სინათლითა ზებითა.
ღაივსო ცეცხლი შემწველი მისითა მან მიზებითა.

მიეწურა, იგონებდა, ახლოს შეყრა ვითა აგოს:
«საუბარმან უმეცარმან შმაგი უფრო გააშმაგოს!
ხამს, თუ კაცმან გონიერმან ძნელი საქმე გამოაგოს,
არ სიწყნარე გონებისა მოიძულოს, მოიძაგოს.

«რათგან ისი არის სადმე უცნობოდ და ისრე რეგად,
რომე კაცსა არ მიუშვებს საუბრად და მისად ჭვრეგად,
მივეწვი, შევიყრებით ერთმანერთის ცემა-ჟლეგად,
ანუ მომკლავს, ანუ მოვჰკლავ, დაიმაღვის მეგის-მეგად»

პუთანდილ იგყვის: «მზომნი ჭირნიმცა რად ვაცუდენი?
რაცალა არის, არა არს, თუმცა არ ედგნეს ბუდენი;
სადაცა მივა, მივიდეს, რაზომმც მოვლოდეს ზლუდენი,
მუნითგან ვძებნენ ღონენი ჩემნი არ-დასამრუდენი».

წინა-უკანა იარნეს ორნი ღლენი და ღამენი,
ღლისით და ღამით მაშვრალნი, არ შეჭამადთა მჭამენი.

პრსადა ხანი არ დაყვეს, ერთნი თვალისა წამენი.

მათ თვალთა ცრემლნი სლიოდეს, მინდორთა
მოსალამენი.

ღლისით ვლეს და საღამო-ჟამ გამოუჩნდეს დიდნი კლდენი,
კლდეთა შიგან ქვაბნი იყვნეს, ძირსა წყალი ჩანადენი,
წყლისა პირსა, არ ითქმოდა, შამბი იყო თუ რასდენი,
ხე დიდრონი, თვალ-უწლომი, მალლა კლდემდის
ანაყრდენი.

მან ყმამან ქვაბსა მიჰმართა, გავლნა წყალნი კლდენია;
პუთანდილ ცხენსა გარდახდა, მონახნა დიდნი ხენია,
მას გელა ჭვრეგად გავიდა, ძირსა დააბა ცხენია,
მუნით უჭვრეგდა. იგი ყმა მივა ცრემლ-მინადენია.

რა ცყენი გაულნა მან ყმამან, მოსილმან ვეფხის ცყავითა,
ჟვაბისა კარსა გამოდგა ქალი ჯუბითა შავითა,
აგირდა მალლად ცრემლითა, ზღვათაცა შესართავითა,
იგი ყმა ცხენსა გარდახდა, ყელსა მოეჭლო მკლავითა.

ჟმამან უთხრა: «ღო ასმათ, ხიდნი ზღვასა ჩაგვიცვივდეს:
პელარ მივჭხვდით ჟამიერად, ჩვენ ვისიცა ცეცხლნი
გეწვიდეს».

უსე თქვა და მკერდსა ხელნი იკრნა, ცრემლნი
გარდმოსწვიმდეს.

ქალი შებნდა, მოეხვია, ერთმანერთსა სისხლი სწმიდეს

იგი ტვერი გაეხშირა დანაგლეჯსა მათსა თმასა,
ერთმანერთსა ეხვეოდეს, ყმა ქალსა და ქალი ყმასა;
იზახდიან, მოთქმიდიან, მოსცემდიან კლდენი ხმასა.

აუთანდილ სჭვრეგს გაკვირვებით მათსა ეგრე ქცევა-
ზმასა.

სული დაილო მან ქალმან, დათმო გულისა წყლულობა,
ჟვაბს შეიყვანა ტაიჭი, მოჰხადა აკამბულობა,
მას ყმასა შეჰხსნა, შეილო აბჯრისა წელ-მორტყმულობა;
შინა შევიდეს, მას დღესა გარდახდა გამოსრულობა.

აუთანდილს უკვირს: «ამბავი ისი თუ ვცნაო მე რითა?!»
ბათენდა, ქალი გამოდგა, მოსილი მითვე ფერთა,

მავსა აუღვა ლაგამი, სწმენდლა რიღისა წვერითა,
შეკაზმა, მოაქვს აბჯარი წყნარად, არ რამე ჩხერთა.

მის მოყმისა წესი იყო, მეგსა თურე არ ასრე ჯდა.
ქალი გირს და მკერდსა იცემს, თმისა ტევრსა გაიგლეჯდა,
პრთმანერთსა მოეხვივნეს, აკოცა და ცხენსა შეჯდა;
ასმათ, აგრე დაღრეჯილი, კვლა უფრორე დაიღრეჯდა.

აეთანდილ ახლოს კვლა ნახა სახე მისივე კაცისა,
შღვაშ-აშლილი, წვერ-გამო, «ნუთუ მზეაო, – თქვა, –
ცისა?»

მყნოსა სული აღვისა, ქართაგან მონაგაცისა;
ასრე უჩნს მოკლეა ლომისა, მართ ვითა ლომსა ვაცისა.

მასვე გზასა წამოვიდა, რომე გუმინ შეეარა,
შამბი გავლო, გაეშორა, თავი მინდორს გააგარა;
აეთანდილ სჭვრეგს გაკვირვებით, მალვით ხესა
მოეფარა,

მთქვა, თუ: «ღმერთმან ესე საქმე მეტად კარგად
მომიგვარა

«აწ ამას ჩემთვის ღმრთისაგან სხვა საქმე რა ვამჯობინო?
ქალი შევიპყრა, მის ყმისა ამბავი ვაამბობინო,
ჩემიცა ვუთხრა ყველაი, მართალი გავაბრჭობინო,
მას ყმასა ხრმალი არა ვჭკრა, არც მისი დავისობინო»

ამბავი ავთანდილისა, ასმათს რომ ეუბნების ქვაბშიგან

ჩამოვიდა, ცხენი ახსნა, მისგან ხესა გამობმული,
ბელა შეჯდა, გაემართა, ქვაბი დახვდა კარ-განხმული.
მუნით ქალი გამოიჭრა გულ-მღუღარე, ცრემლ-დასხმული,
იგონა, თუ: დაბრუნდლო პირი ვარდი, ბროლ-ბაკმული.

პერ იცნა, – სახე არ ჰგვანდა მისი მის ყმისა სახესა, —
შიცხლა გაიქცა, მიჰმართა მახილით კლდესა და ხესა;
ჟმა გარდაიჭრა, დააბა, ვითა კაკაბი მახესა;
ხმას სცემდეს კლდენი ქალისა მახილსა მუნ ერთ-სახესა.

მას ყმასა თავი არ მისცა, ჭვრეგადცა ებილწებოდა,
ვითა კაკაბი არწივისა ქვეშე მი და მო ძრწებოდა,
ტარიელს ვისმე უმახდა მწედ, თუცა არ ემწებოდა,
ავთანდილ მუხლთა უყრიდა, თითითა ეხვეწებოდა.

იგყოლა: «სულე! რამც გიყავ? პაცი ვარ, ადამიანი,
შუერო-ქმნილნი მინახვან ვარდნი და ისი იანი,
მისი რამ მითხარ, ვინ არის გან-სარო, პირ-ბაკმიანი?
სხვად არას გიბამ, ნუ გემის, ნუ ჰყივი აგრე ხმიანი».

ქალი ეგყოლა გირილით, სარჩელი უგავს ბრჭობასა:

«მე არ შმაგი ხარ, დამეხსენ; შმაგი ხარ, მოდი ცნობასა!
აწ მეგად ძნელსა საქმესა მნუკევ აღვილად თხრობასა;
სულად ნუ სცთები, ნუ ელი მაგა ამბისა მბობასა».

პვლა ეგყვის: «ჰმაო, რა გინდა, ანუ მენუკვი მე რასა?
მაგა საქმისა ვერა იქმს ვერცა კალამი წერასა.

შენ ერთხელ მეტყვი, «მითხარო», მე ასჯერ გეტყვი
«პერასა»,

პითა სიცილი გირილსა, ვაგლახი მიჯობს მღერასა».

«ჰალო, არ იცი სით მოვალ, რა ჭირნი მომითმენიან;
ოდიტგან ვეძებ ამბავთა, ესე არვისგან მსმენიან;
შენ მიპოვნიხარ, – სიგყვანი ჩემნი რაზომცა გწყენიან, —
პერ დაგეხსნები, მიაბბე, ჩემგან ნულარა გრცხვენიან!»

ჰალმან უთხრა: «რას შეგესწარ, მე ვინ ვარ და ანუ შენო?
მზე არ მახლავს, შეგეტყვების, თრთვილო, ასრე მით
მაწყენო!

ბრძელი სიგყვა საწყინოა, ასრე მოკლედ მოგახსენო:
პერასათვის ვერ გაიბობ, რაცა გინდა, იგი ქმენო!»

პვლაცა ჰკითხა გენარობით, მიუყარნა მუხლნი წინა,
მაგრა ვერა ვერ დაჰყარა, მუდარობა მოეწყინა,
პირსა გედა გაგულისდა, თვალთა სისხლი მოედინა,
აღგა, თმითა წამოზიდნა, ყელსა დანა დააბრჯინა

მკრე უთხრა: «მე ეზომი ჯავრი ვითა შეგარჩინო?!
რაგვარა თუ ამაგირო, ცრემლი ცუდად დამადინო?!
ბიჯობს, მითხრა; ამის მეგი მართ აღარა არ გაწყინო,
სეარა, ლმერთმან მგერი ჩემი მოკლას, ვითა
მოგაკედინო!»

ქალმან უთხრა: «მეც ღონე მოიგონე მაგად ავი:
სე არ მომკლავ, არ მოვკედები, მრთელი ვარ და
მოუკლავი.

რად რა გითხრა, სადამდისცა ვიყო ჭირთა უნახავი?
კვლა თუ მომკლავ, სასაუბროდ აღარ მედგას ზედან
თავი».

კვლა ეტყვის: «ჴმაო, რად მპოვე, ვინ მეუბნები მე, ვინო?
მეც ამბავი ცოცხალსა ენითა ვერ მათქმევინო!
მე თავი ჩემი ნებითა ჩემითა მოგაკლვევინო,
პითა უსტარი ბედითი აღვილად დაგახვევინო.

«ჩემი სიკვდილი შენ ჩემად, ჰაგიჟად ნურად გგონია,
მით რომე დამხსნი ტირილსა, შემშრების ცრემლთა
ფონია;

ჩალად მიჩნს ყოვლი სოფელი, მისთვისვე შემიწონია.
პერ გიცნობ, ვინ ხარ, ვის გითხრნე სიგყვანი
მისანღონია?»

ჴმამან თქვა, თუ: «არ ეგების აწ ამისი ასრე თქმევა,

სხვასა რასმე მოვიგონებ, სჯობს საქმისა გამოჩვენა».

ბაუშვა და ცალკე დაჯდა, ტირს, დაუწყო ცრემლთა ფრქვევა,

ქალსა უთხრა: «ბაგარისხე, აწ, არ ვიცი, ვით დავრჩე, ვა!»

ქალი დაუჯდა კუმტ-გვარად, ქუშობს, ჯეროთ არ დამტკბარია;

პეთანდილ ქვე მის ტირილად, აღარას მოუბარია;

მარდისა ბაღსა მოგუბდა ცრემლისა საგუბარია.

პვლა იქით ქალი ატირდა, მისთვის გულ-ნალმობარია

ჟმა მტირალი შეებრაღა, ამად ცხელნი ცრემლნი ღვარნა,

მაგრა უჯდა უცხოს უცხო, არ ბაგენი აუბარნა;

ჟმამან ცნა, თუ: «ბონებანი ჩქარნი ჩემთვის დააწყნარნა».

ცრემლ-დენილი შეეხვეწა, ადგა, მუხლნი მიუყარნა.

უთხრა: «ვიცი, აღარ ვარგხარ შენ აწ ჩემად დასადობლად,

ბაგარისხე, დაგრჩომივარ ღარიბად და ამად ობლად;

აწ ეგრეცა თავი ჩემი დამიც შენთვის დასანდობლად,

ამად რომე შეცოდება შვიდ-გზის თქმულა შესანდობლად.

«თავი ჩემი სამსახურად თუცა ავად მოგაწონე,

მიჯნურისა შეებრაღება ხამს, ესეცა გაიგონე;

სხვაგნით ყოვლგნით უღონო ვარ, არვინ არის ჩემი ღონე;

სულთა მოგცემ გულისათვის, სხვა მეტიმცა რა გაქონე!»

რა ქალსა მიჰხვდა ყმისაგან მიჯნურობისა სმინება,
ბულ-ამოხვინჩვით დაიწყო ას-კეცად ცრემლთა დინება,
პვლა გაამაღლა მახილით გირილი, არ გაცინება.
პეთანდილს ლმერთმან წადილი მისცა, გულისა ლხინება.

იგყვის, თუ: «ამა სიგყვითა მას ფერი შეეცვალების,
მისთვისმე ცხელი უცილოდ მას ცრემლი ემაღმალეების».
პვლა უთხრა: «ღო, მიჯნური მგერთაყა შეებრალების;
მსყვა იცი, სიკვდილსა თვით ეძებს, არ ეკრძალების.

«პარ მიჯნური, ხელი ვინმე, გაუწყველდად სულთა
დგმისად;

ჩემმან მშემან გამომგზავნა საძებარად იმა ყმისად;
ღრუბელიყა ვერ მიჰხვდების, მე მისრულვარ სადა,
მი, სად!

ბული თქვენი მიპოვნია, მისი შენდა, შენი მისად

«მისი სახე გულსა ჩემსა ხატად ასრე გამოვხატე,
მისთვის ხელმან, გამოჭრილმან, ლხინი ჩემი ვაალქატე
ორისაგან ერთი მიყავ: ტყვე მქმენ, ანუ მათბატე,
ან მაცოცხლე, ანუ მომკალ, ჭირი ჭირსა მომიმატე».

ქალმან უთხრა ყმასა სიგყვა პირველისა უამესი:

«მეე სიგყვა მოიგონე ღია რამე უკეთესი.

წელან საქმე მგერობისა გულსა ჩემსა შთამოსთესი,
აწ მოყვარე გიპოვნივარ, დისაგანყა უფრო დესი.

«მაშა რათგან მიჯნურობა შენად ღონედ მოიგონე,
არ ეგების, ამას იქით თუმცა თავი არ გამოხე,
არ შენ მოგეც თავი ჩემი, დაგაბნივე, დაგალონე;
შენთვის მოგკვდე, ამისებრი მეცა საქმე რა ვალონე!

«აწ რაცა გითხრა, თუ ამა საქმესა დამმორჩილდები,
რასაცა ეძებ, მიჰხვდები, უცილოდ არ ასცილდები;
თუ არ მომისმენ, ვერ ჰპოვებ, რაზომმცა ცრემლსა
ჰმილდები,

მოგხვდების მღურვა სოფლისა, მოჰკვდები გა-ცა-
სწბილდები»

ჟამან უთხრა: «ქვე საქმე ამას ჰგავსო, არა სხვასა:
ორნი კაცნი მოდიოდეს სადაურნი სადმე გზასა,
უკანამან წინა ნახა ჩავარდნილი შიგან ჭასა,
ზედ მიაღვა, ჩაჰყიოდა, ტირს, იძახის ვაგლახ-ვასა.

«ქვე უთხრა: «ამხანაგო, იყავ მანდა, მომიცდიდე,
წავალ თოკთა მოსახმელად, მწადსო, თუმცა ამოგზიდე»;
მას ქვეშეთსა გაეცინა, გაუკვირდა მეტად კიდე,
შემოჰყივლა: «არ გელოდე, სად გაგექცე, სად წავიდე?»

«აწ, ღაო, შენთა ხელთაა ჩემი საბელი ყელისა,
სხვად უღონოა უშენოდ ჩემგან აღჰყრობა ხელისა;
რასაცა მიზამ, შენ იცი, შენ ხარ წამალი ხელისა,

მეარ ვისმცა ექმნა გორლითა შეკვრა თავისა მრთელისა!»

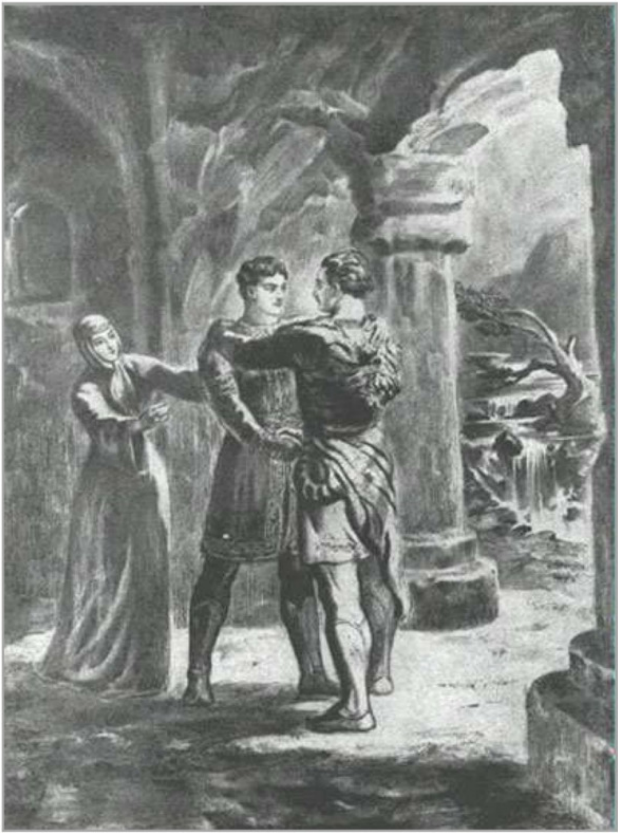
ქალმან უთხრა: «მომეწონა, ყმაო, შენი ნაუბარი.
ხარ უცილოდ კარგი ვინმე, მოყმე, ბრძენთა საქებარი;
ხარ ვინათგან აქანამდის მაგა ჭირთა დამთმობარი,
რაცა გითხრა, მომისმინე, გიპოვნია საძებარი.

«იმა მოყმისა ამბავი არსადა არ იპოვების;
მეით თუ არ გითხრობს, არ ითქმის, არვისგან
დაიჯერების;

მოილოდინე, მოვიდეს, რაზომმცა დაგეყოვნების,
ღადუმდი, ვარდსა ნუ ამრობ, ცრემლითა ნუ ითოვნების.

«ბითხრა, თუ ცოდნა გწადიან ჩვენისა შენ სახელისა:
ტარიელ არის სახელი იმა მოყმისა ხელისა;
მე ასმათ მეფიან, რომელსა წვა მაქვს ცეცხლისა ცხელისა,
სულთქმა სულთქმისა ბევრისა, მაშა თუ არ ერთხელისა.

«ამის მეგსა ვერას გითხრობ მე სიციყვასა ამისთანსა:
ოსი მინდორს არონინებს განსა მჭევრსა, მემაჯანსა,
მჭამ, გლახ, მარგო ნადირისა მისგან ხორცსა მონაგანსა,
აწვე მოვა, არა ვიცი, თუ დაჰყოვნის დიდსა ხანსა.

«ამას გვედრებ, მოიცალო თავი სხვაგან არსად არო;
რა მოვილეს, შევებეწო, ნუთუ ვით რა მოვაგვარო;
პრთმანერთსა შეგამეცნე, თავი შენი შევაყვარო,
მვით გიამბოს საქმე მისი, საყვარელსა გაახარო»

ქალსა ყმამან მოუსმინა, დაჰმორჩილდა, დაჰრთო ნება.
ამას ზელა მოიხედეს, ხევით ესმა ჩხაჰუნება;
მთვარე წყალსა გამოსრული ნახეს, შუქთა მოფინება,
შეკურიდეს, აღარა ქმნეს მუნ ხანისა დაყოვნება.

ქალმან უთხრა: «ჰმაო, მოგცა, ჟამად ლმერთმან, რაცა
გინა,

მაგრა თავი უჩინო ქმენ, დამალული იყავ შინა;
იმა ყმისა მეუნებლე ხორციელი არავინ ა;
ნუთუ ვით რა მოვაგვარო, შენი ნახვა არ ეწყინა».

პეთანდილ ქალმან დამალა ქვაბს დამალვითა მალითა.
იგი ყმა ცხენსა გარდაჰხდა, შეენოდა კაპარჰ-ხრმალითა;
პგირდეს მალლად ცრემლითა, ზღვათაცა შესამალითა,
პეთანდილ სარკმლით უჭვრეტდა ჭვრეგითა იღუმალითა.

ამარგის ფერად შეცვალა ბროლი ცრემლისა ბანამან.
ღიღხან იგირეს ყმამან და მან ქალმან შაოსანამან;
შეხსნა, შეიღო აბჯარი, ცხენიცა შეიყვანა მან;
ღადუმდეს, ცრემლნი მოჰკვეთნა შავმან გიშრისა დანამან.

პეთანდილ სარკმლით უჭვრეტდა, ტყვე, საკნით ნააზაგები.
მან ქალმან ქვეშე დაუგო ვეფხის ტყავისა ნაგები;
მას ზელა დაჯდა იგი ყმა, სულთქვამს ჭირ-მონამაგები,
სისხლისა ცრემლსა გაეწნა შუა გიშრისა საგები.

მან ქალმან ხელ-ყო კვესითა გმება ცეცხლისა ნელისა,
მგონა ჭამა ხორცისა შემწვრისა, შეუქნელისა;
მიუპყრა, ერთი ახლიჩა, ქმნაა საქმისა ძნელისა,
ძალი არ ჰქონდა, დაუწყო გამოყრა უცოხნელისა

სოგად მიწვა, მიიძინა, თუცა ყოლა ვერა მეტი;
შეკრთა, დიდნი დაიზახნა, წამოიჭრა ვითა რეგი,
იზახდის და წამ-წამ იკრის გულსა ლოდი, თავსა კეგი.
სალკერძ მის და პირსა იხოკს ქალი მისი შენამჭვრეგი.

«რად დაჰბრუნდი? – მოახსენა, – მითხარ, რაცა
წაგეკიდა!»

მან უბრძანა: «მონადირე მეფე ვინმე გარდმეკიდა,
ჰყვეს ლაშქარნი უთვალავნი, ბარგი მძიმედ აეკიდა,
იგი მინდორს ნადირობდა, დაეფანჩა მარეკი, და.

«სევდად მეცა კაცთა ნახვა, ცეცხლი უფრო გავიალე,
არ მიუფე ახლოს შეყრად, თავი ჩემი შევიწყალე,
მათგან მკრთალი შემოვბრუნდი, გყესა შიგან დავიმალე,
მთქვი: «ნუთუმცა უკუმრიდა, რა გათენდეს, წავალ
ხვალე»».

ქალსა ცრემლი გარდმოსცვივდა ას-ნაკეცი, ბევრის-
ბევრად;

მოახსენა: «მხეტთა თანა იარები მარგო გევრად,

პრას კაცსა არ იახლებ საუბრად და შემაქცევრად;
მას მაგითა ვერას არგებ, ღღეთა შენთა ცუდად ჰლევ რად?

«ძოვლი პირი ქვეყანისა ერთობ სრულად მოგივლია,
პრთი კაცი შემაქცევრად შენად ვითა დაგელია?
ბეახლოს და არ გამზაგდე, თუცა ჭირი არ გაკლია;
შენ მოჰკვდე და იგი წახდეს, ესე შენთვის რა მადლია?»

შბრძანა: «ღაო, ეგეა მსგავსი შენისა გულისა,
მაგრა არ არის ქვეყანად წამალი ამა წყლულისა!
მის ძალ-აქვს პოვნა კაცისა, თვით სოფლად არ-
მოსრულისა?

ჩემი ლხინია სიკვდილი, გაყრა ხორცთა და სულისა

«ღმერთმან სხვაცა ეტლსა ჩემსა სადმცა კაცი რად დაბადა,
სიახლე და საუბარი თუმცა მისი მე მეწადა!
ვინმცა გასძლნა ჭირნი ჩემნი, ანუ ვინმცა შეეცადა?
შენგან კიდე ხორციელი, ღაო, მივის არასადა».

ქალმან ჰკადრა: «ბრ გამიწყრე, ვიშიშვი და ვიაჯ ღია;
რათგან ღმერთსა ვაზირობა შენი ჩემზედ მოუგდია,
მერ დავმაღავ უკეთესსა, რაცა საქმე გამიცდია.
პრა ვარგა უსაზომო, თავი ბომსა გარდგიხდია».

ქმამან უთხრა: «რას მენუკვი, არა ვიცი, გამიცხადე.
კაცი ჩემად სამსახურად უღმრთოდ მემცა ვით დავბადე!

ღმერთსა ჩემი უბედობა უნდა, მემცა რას ვეცადე!
ბანაღამცა გავნადირდი, თავი ასრე გავიხადე».

ქალმან კვლა ჰკადრა: «ბაგსაჯე მეტითა შეგონებითა,
მაგრა თუ კაცი მოგგვარო, მოგყვეს თავისა ნებითა,
იგი გეახლოს, ილხენდე მისითა შემეცნებითა,
შიცე, არ მოჰკლა, არ იყო, არ, სავნებლისა ვნებითა».

ჟამან უთხრა: «მუ მიჩვენებ, ვნახავ, დიდად გავიხარებ,
სიყვარულმან მისმან, ვისთვის ხელი მინდორს თავსა
ვარებ,

არას ვუზამ უგემურსა, არაოდეს გავამწარებ;
რაცა ჩემგან ეამების, ვაამებ და შევიყვარებ»

შეყრა ტარიელისა და ავთანდილისა

ქალი ადგა და წავიდა მის ყმისა მოსაყვანებლად;
«ბრ ეწყინაო», უამბობს, არს მისად მაგულვანებლად,
ხელი მოჰკიდა, მოჰყვანდა, ვით მთვარე მოსავანებლად;
იგი რა ნახა ტარიელ, თქვა მზისა დასაგვანებლად.

ბამოეგება ტარიელ, ჰმართებს ორთავე მზე დარად,
ანუ ცით მთვარე უღრუბლო შუქთა მოჰფენდეს ქვე ბარად,
რომე მათთანა ალვისა ხეცა ვარგიყოს ხელ არად,
ჰგვანდეს შვილთავე მნათობთა, სხვადმცა რისად ვთქვა მე
და რად!

მათ აკოცეს ერთმანერთსა, უცხოობით არ დაჰრიდეს,
მარდსა ხლექდეს, ბაგეთაგან კბილნი თეთრნი
გამოსჭვირდეს,

ჟელი ყელსა გადააჭვდეს, ერთმანერთსა აუგირდეს,
ქარვად შექმნნეს იაგუნდნი მათნი, თუმცა ლალად ღირდეს

მობრუნდეს. ჟმამან ავთანდილს ხელი შეუპყრა ხელითა,
მრთგან დასხდეს და იგირეს დიდხან ცრემლითა
ცხელითა.

ასმათი სულსა უღებდა სიგყვითა საკვირველითა:

«სიავთა ნუ დაჰხოცთ, ნუ ბნელ-იქმთ მშესა თქვენითა ბნელითა»

ტარიელის ვარდი იყო დათრთვილული, არ დაბრული;
ჟმასა უთხრა: «მესწრაფების, მითხარ შენი დაფარული,
პინ ხარ, ანუ სით მოსრულხარ, სადაური, სით მოსრული?
მე სიკვდილსა აღარ ვახსოვ, ვარ მისგანცა განწირული».

პეთანდილ გასცა პასუხი, სიგყვები ლამაზებია:
«ლომო და გმირო ტარიელ, ვის თავი გინაზებია,
მე ვარ არაბი, პრაბეთს არს ჩემი დარბაზებია,
მიჯნურობითა დამწვარვარ, ცეცხლი უშრეგი მგზებია.

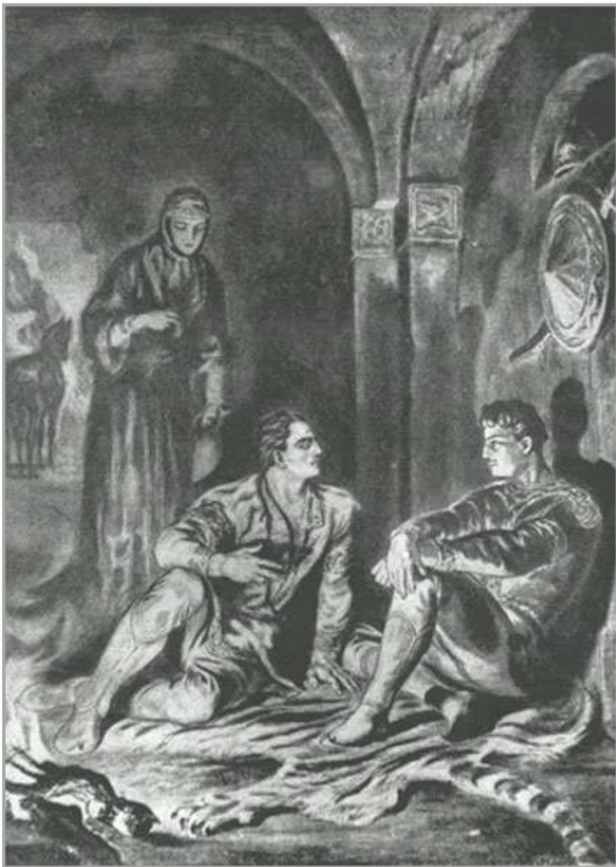
«მე პატრონისა ჩემისა ასული შემყვარებია;
სვით მეფედ მათად მას ხედვენ მონები მკლავ-მაგრებია.
სუცა არ მიცნობ, გინახავ, თავი ვით გიაზრებია,
ბახსოვსცა, ოდეს დაჰხოცე მონები არ-საპყრებია?»

«შენ მინდორს გნახეთ გაჭრილი, ჩვენ ზედა
გარდგეკიდენით,
პატრონი ჩემი გაგიწყრა, ჩვენ ხაფად წაგეკიდენით,
ბიხმეთ, არ მოხველ, ლაშქარნი უკანა გამოგკიდენით,
შენ ველნი წითლად შეჰღებენ სრულად სისხლისა
მიდენით.

«ჰველაკასა მათრახითა თავი უხრმლოდ გარდაჰკვეთეთ.

მეფე შუქდა, დაგვეკარგე, კვალი შენი ვერ მოვკვეთეთ,
პითა ქაჯი დაგვემალე, მონებიცა დავაფეთეთ,
ამან უფრო დაგვაშმაგნა, თავი სრულად გავაშეთეთ.

«ჩუნვა შეექმნა, თქვენც იცით, ხელმწიფე ნებიერია.
მოგნახეს, გბებნეს ყოველგან, მათ რუკა დაუწერია,
პერ ნახეს შენი მნახავი ვერცა ყმა, ვერცა ბერია;
აწ გამოგზავნა, რომელსა ვერ მზე ჰგავს, ვერ ეთერია

«მიბრძანა: «მიცან ამავე მის ყმისა წარხლომილისა,
მაშინ ვარ მქმნელი საქმისა, მის შენგან მონღომილისა».
სამ წლამდის მითხრა დადენა უმისოდ ცრემლთა მილისა.

არ გიკვირს, გავძელ ვერ-ჭვრეგა მისისა მე ღიმილისა?!
«აქანამდის მნახავიცა კაცი შენი არ მენახა;

ჭურღნი ვნახენ, რომე თქვენთვის სიგყვა რამე გაემკვახა;
მათრახითა ჩამოგეგლო ერთი, მკვლართა დაგესახა;
მათ მასწავლეს, ძმა რომელთა სულ-მობრძავე სამე,
გლახ, ა».

ტარიელსცა აეხსენა ომი მათი მაშინდელი,
იგყვის: «მახსოვს ეგე საქმე, თუმცა არის აღრინდელი;
პრთგან გნახენ ნადირობას შენ და შენი მე გამზრდელი;
მით ვგიროდი, მომეგონა მე, გლახ, ჩემი წარმწყმედელი.

«რას მაქმნევდით, რა გინდოდა, ერთმანერთსა რითა
ვჭკვანდით?

სქვენ მორჭმულნი სთამაშობდით, ჩვენ მტირალნი
დაწვთა ვბანდით.

რა მონანი შესაპყრობლად მომწიენით, გაჭკულვანდით,
აწ ვეჭვ, რომე ჩემად ნაცვლად თანა მკვლართა მიიტანდით.

«მოვიხედე, მომეწია, რა პაგრონი შენი, ვნახე,
ხელმწიფობით შემებრალნეს, ამაღ ხელი არ შევახე,
სვალთა წინა გამოვექეც, მეტი არა შევუბრახე.
ჩემი ცხენი უჩინოს ჰგავს, სხვასამცა რას დავასახე!

«პაცმან ვერ ასწრას თვალისა დაფახვა, დაწამწამება,

მას გავექცევი ვისგანცა ჩემი არა ვცნა ამება;
მათ ქურდთა მიღმა გამეგო მე არას არ შეწამება,
აჲვალ ჰშევენოდა მორევნა და ჩემი დათამამება.»

«აჲ ვაშად მოხვე, მეამა ნახვა შენისა პირისა!
ტანად სარო და პირად მზე, მამაცად მსგავსი გმირისა,
ბარჯილხარ, მაგრა არა ხარ გარდაუხდელი ჭირისა:
ძნელია პოვნა კაცისა ლმრთივ გეცით განაწირისა!»

პეთანდილ უთხრა: «მით მაქებ საქები ბრძენთა ენისა?
მაგისად ნაცვლად რამც ვიყავ ღირსი ქებისა თქვენისა!
სახე ხარ მშისა ერთისა, გეცით მნათისა გენისა,
რათგან ვერ შეგცვლის პატივი ეგზომთა ცრემლთა
დენისა.

«ამა დღემან დამავიწყა, გული ჩემი ვინ დაბინდა;
ღამიგდია სამსახური, იგი იქმნას, რაცა გინდა;
იაგუნდი ეგრეცა სჯობს, ათასჯერმცა მინა მინდა,
შენ გეახლო სიკვდილამდის, ამის მეტი არა მინდა!»

ტარიელ უთხრა: «მე შენი გული აჲ მემხურვალეების;
მიკვირს, თუ: ნაცვლად მაგისად შენ ჩემი რა გევალების!
მაგრა წესია, მიჯნური მიჯნურსა შეებრალეების,
შენ საყვარელსა გაგყარო, ესე რად გენაცვალეების!

«წამოსრულხარ ჩემად ძებნად, პატრონისა სამსახურად;

ღმერთმან ქმნა და გიპოვნევარ, შენცა ცდილხარ
მამაცურად.

მაგრა ჩემსა რა გიამბობს, გამოჭრილვარ ასრე თუ რად!
მე თუ ვიტყვი, დამწვავს ცეცხლი ცხელი, შემიქმს ალად,
მურად».

ასმათ უთხრა: «სრემლით, ლომო, მაგა ცეცხლსა რა
ერგების!

მე ვითა ვთქვა წვევა თქმისა, რათგან ეგრე არ ეგების!
შხედავ, ესე ხელი ვინმე მოყმე შენთვის წაეგების,
სნას მიზეზი შენთა წყლულთა, ქმნას, რა ღონე დაედების

«მეხვეწებოდა, ლამოდა ჩემგან რასამე სმენასა;
ნუთუ ყოს ღმერთმან გაძლება, მემცა ვით მივეც ენასა!
მუ რას სცნობს, ვეჭობ ამისგან თქვენსა რასამე ლხენასა.
არს უკეთესი, რაცაღა სწადს განგებასა გენასა».

ამას დაყმუნდა ტარიელ დამწვარი, დაალებული;
ასმათს უბრძანა: «მას აქათ შენ ხარ ჩემთანა ხლებული;
რად არა იცი, უწამლო არს ლები ესე ლებული!
კვლა ესე ყმა მწვავს მტირალი, ცრემლითა დავალებული.

«პაცმან ვით პოვოს, ღმრთისაგან რაც არა დანაბადია!
მით გული ჩემი სახმილმან აწ ასრე დანაბა დია,
კვლა გზასა მიკრავს, მიჭირავს, მითქს ბადე დანაბადია;
აწ ლხინთა ნაცვლად სოფლისა ჩალა მაქვს და ნაბადია.

«მაგრა ღმერთმან მოწყალემან მით სახითა ერთით მზითა
ორი მისი მოწყალეობა დღესცა მომცა ამა გზითა:

პირველ, შეჰყრის მოყვარულთა ჩემით რათმე მიბეზითა,
კვლა, ნუთუმცა სრულად დამწვა ცეცხლთა ცხელთა
ანაგზითა».

ჟმასა უთხრა: «პინცა კაცმან ძმა იძმოს, თუ დაცა იდოს,
ხამს, თუ მისთვის სიკვდილსა და ჭირსა თავი არ
დაჰკრიდოს;

ღმერთმან ერთი ვით აცხოვნოს, თუ მეორე არ
წაწყმიდოს!

შენ ისმენდი, მე გიამბობ, რაცა გინდა წამეკიდოს».

ასმათს უთხრა: «მოდო, მოჯე, თანა წყალი მომიგანე,
ღაბნედილსა მაპკურებდი, გული მითა გარდამბანე;
მკვდარი მნახო, დამიგირე, სულთქმა გაათანისთანე,
მე სამარე გამითხარე, აქა მიწა მიაკვანე»

ღილ-ჩახსნილი საამბობლად დაჯდა, მხარნი ამოყარნა;
მითა მზე ჯდა მოღრუბლებით, დიდხან შუქნი არ აღარნა;
მერ გაახვნა სასაუბროდ მან ბაგენი, გაამყარნა,
მერმე სულთქნა, დაიმახნა, ცრემლნი ცხელნი
გარდმოყარნა.

მოთქვამს: «ჰაი, საყვარელო, ჩემო, ჩემთვის

დაკარგულო,

იმედო და სოცოცხლო, გონებო, სულო, გულო,
შინ მოგკეთო, არა ვიცი, ხეო, მდემს დანერგულო!

სეცხლმან ცხელმან ვით ვერ დაგწვა, გულო, ასჯერ
დადაგულო?!»

ტარიელისაგან თავის ამბის მბობა პეტანდილთანა

«ისმენდი, მოეც გონება ჩემთა ამბავთა სმენასა;
საუბართა და საქმეთა ვითა ძლივ ვათქმევ ენასა!
იგი, ვინ ხელ-მქმნა, მოველი მისგან აროდეს ლხენასა,
მისგან შევუცავ სევდათა, სისხლისა ღვართა ღენასა.

«ინლოეთს შვიდთა მეფეთა ყოვლი კაცი ხართ მცნობელი:
ქვესი სამეფო შარსადანს ჰქონდა, თვით იყო მპყრობელი,
შხვი, მდიდარი, უკადრი, მეფეთა ბელა მფლობელი,
ტანად ლომი და პირად მზე, ომაღ მძლე, რაზმთა
მწყობელი.

«მამა-ჩემი ჯდა მეშვიდე, მეფე მებრძოლთა მზარავი,
სარიდან ერქვა სახელად, მგერთა სრვად დაუფარავი;
პერვინ ჰკადრებდის წყენასა, ვერ ცხადი, ვერცა მპარავი;
ნადირობდის და იშვებდის საწუთრო-გაუმწარავი

«ხალვა მოსძულდა, შეექმნა გულს კაემანთა ჯარები.
სქვა: «ნამიღია მგერთაგან ძლევეთ ნაპირთა არები,
ჰოვლგნით გამისხმან, მორჭმით ვბი, მაქვს ბეიმი და
ზარები»;
ბრძანა: «ნავალ და მეფესა შარსადანს შევეწყნარები»

«ხალვა მოსძულდა, შეექმნა გულს კაემანთა ჯარები.
სქვა: «წამილია მგერთაგან ძლევით ნაპირთა არები,
ჰოვლგნით გამისხმან, მორჭმით ვზი, მაქვს ზეიმი და
ზარები»;

ბრძანა: «წავალ და მეფესა შარსადანს შევეწყნარები».

«შარსადანს წინა დაასკვნა გაგზავნა მოციქულისა,
შესთვალა: «შენ გაქვს მეფობა ინდოეთისა სრულისა;
აწ მე მწადს, თქვენსა წინაშე მეცა ვცნა ძალი გულისა,
სახელი დარჩეს ჩემისა ერთგულად ნამსახურისა».

«შარსადან შექმნა ზეიმი ამა ამბისა მცნობელმან.

შესთვალა: «ღმერთსა მადლობა შევსწირე ხმელთა
მფლობელმან,

რათგან ეგე ჰქმენ მეფემან, ჩემებრ ინდოეთს
მჯდომელმან.

აწ მოდი, ასრე პატივ გცე, ვითა ძმამან და მშობელმან».

«ერთი სამეფო, საკარგემო, უბოძა ამირბარობა.

სვით ამირბარსა ინდოეთს აქვს ამირ-სპასალარობა.

მეფე რა დაჯდა, არა სჭირს ხელისა მიუმცთარობა;

სხვად პაგრონია, მართ ოდენ არა აქვს კეისარობა.

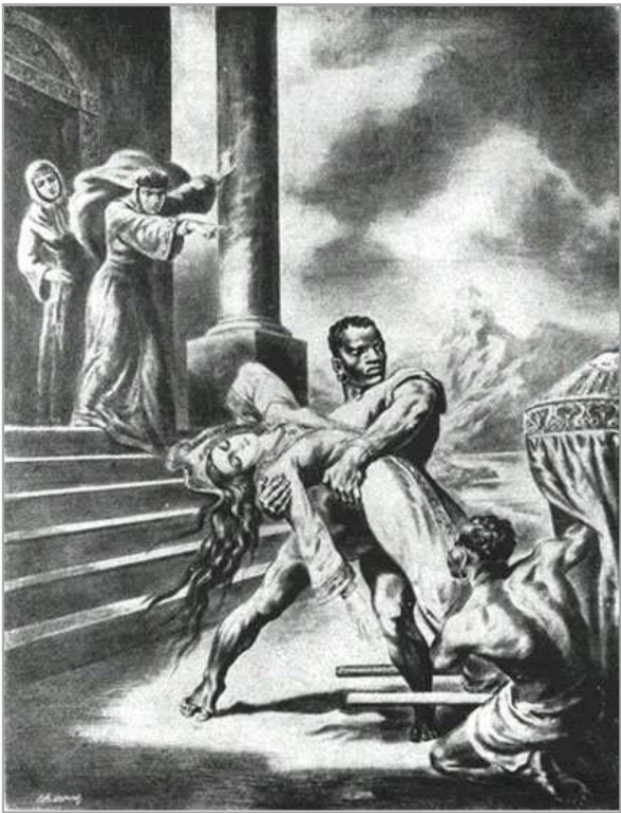
«სვით მეფემან მამა-ჩემი დაიჭირა სწორად თავსა.

სქვა: «ჩემებრი ამირბარი, ნაძლევნი ვარ, ვისმცა ჰყავსა!»

ლაშქრობდის და ნადირობდის, აძლევიან მგერნი ზავსა.
მას არა ვჰგავ ასრე, ვითა მე სხვა კაცი არა მგავსა.

«ძე არ ესვა მეფესა და დედოფალსა მზისა დარსა,
ჴმუნვა ჰქონდა, ჟამი იყო, მით აეხვნეს სპანი გარსა.
ჴა, კრულია დღემცა იგი, მე მივეცი ამირბარსა!

მეფემ ბრძანა: «შვილად გავზრდი, თვით ჩემივე გვარი
არსა»

«მეფემან და დელოვალმან მიმიყვანეს შვილად მათად,
საკაგრონოდ მზრდიდეს სრულთა ლაშქართა და
ქვეყანათად,
ბრძენთა მიმცეს სასწავლელად ხელმწიფეთა ქცევა-

ქმნათად;

მოვიწიფე, დავემსგავსე მზესა თვალად, ლომსა ნაკვთად.

«ასმათ, მითხრობდი, რაცა სცნა ჩემგან ამბობა ცილისა.
ხუთისა წლისა შევიქმენ მსგავსი ვარდისა შლილისა;
ჰირად არ მიჩნდის ლომისა მოკლვა, მართ ვითა სირისა;
არა ჰგაოდის შარსადანს მისი არა-სმა შეილისა.

«ასმათ, შენცა ხარ მოწამე ჩემისა ფერ-მიხდილისა,
მზესა მე ვსჯობდი შევენებით, ვით ბინდსა ჟამი დილისა;
იცყოდეს ჩემნი მნახავნი: «მსგავსია ქდემს გრდილისა».
აწ მაშინდლისა ჩემისა სახე ვარ ოდენ ჩრდილისა.

«მე ხუთისა წლისა ვიყავ, დაორსულდა დედოფალი».

უსე რა თქვა, ყმამან სულთქნა, ცრემლით ბრძანა: «შობა
ქალი».

ღაბნედასა მიეწურა, ასმათ ასხა გულსა წყალი;
თქვა: «მაშინვე მზესა ჰგვანდა, აწ მედების ვისგან ალი!

«წიგნი წიგნსა ეწეოდა, დედოფალი ოდეს შობდა,
მოციქული – მოციქულსა, ინდოეთი სრულად სცნობდა;
მზე და მთვარე განცხრებოდეს, სიხარულით ცა ნათობდა;
ჰოვლი არსად შემოსრული მხიარული თამაშობდა.

«ქება არ ითქმის ენითა, აწ ჩემგან ნაუბართა.
შარსადან დაჯდა ხარებად გეიმითა და გართა;

ჰოვლგნით მოვიდეს მეფენი ნიჭითა მრავალ-გვართა.
საჭურჭლე გასცეს, აივსნეს ლაშქარნი საბოძვართა

«საშობელი გაიყარა, ბრდა დაგვიწყეს მე და ქალსა.
მართ მაშინვე ჰგვანდა იგი მზისა შუქთა ნასამალსა.
პუყვარდით და სწორად ვუჩნდით მეფესა და დედოფალსა.
აწ ვახსენებ, ვისგან ჩემი დაუღაგავს გული აღსა!»

ჟმა დაბნდა, რა სახელისა ხსენებასა მიეწურა;
აუთანდილსცა აეგირა, მისმან ცეცხლმან გულსა ჰმურა;
ქალმან სულად მოაქცია, მკერდსა წყალი დააპკურა.
ძქვა: «ისმენდი, მაგრა ჩემი სიკვდილისა დღე დასტურ ა.

«მას ქალსა ნესტან-ღარუჯან იყო სახელად ხმობილი.
შვიდისა წლისა შეიქმნა ქალი წყნარი და ცნობილი,
მთვარისა მსგავსი, შვენებით მზისაგან ვერ-შეფრობილი;
მისსა ვით გასძლებს გაყრასა გული აღმასი, წთობილი!

«იგი ასრე მოიწიფა, მე შემეძლო შესლვა ომსა;
მეფე ქალსა ვით ხედვიდა მეფობისა ქმნისა მწთომსა,
მამასავე ხელთა მიმცეს, რა შევიქმენ ამა ზომსა;
პბურთობდი და ვნადირობდი, ვით კატასა ვხოცდი ღომსა.

«მეფემან სახლი ააგო, შიგან სამყოფი ქალისა;
ქვად ფაზარი სხდა, კუბო ღვა იაგუნდისა, ლალისა,
პარმედა ბაღჩა, საბანლად სარაჯი ვარდის წყალისა;

იგი მუნ იყვის, მეღების ვისგან სახმილი აღისა!

«ღლე და ღამე მუჯამრითა ეკმეოდის აღვა თლილი;
მოგჯერ კოშკს ჯდის, მოგჯერ ბაღჩას ჩამოვიდის, რა
ღგის ჩრდილი.

ღავარ იყო და მეუფისა, ქვრივი, ჰაჯეთს გათხოვილი,
მას სიბრძნისა სასწავლელად თვით მეფემან მისცა შვილი

«სრა ეღვა მოფარდაგული ოქსინოთა და შარდითა;
პერვინ ვხედევდით, შეიქმნა პირითა მინა-ვარდითა;
ასმათ და ორნი მონანი ჰყვიან, იმღერდის ნარდითა;
მუნ იმრდებოდის ტანითა, გაბაონს განაზარდითა.

«ოსხუთმეტისა წლისა ვიყავ, მეფე მზრდიდა ვითა შვილსა;
ღღისით ვიყვი მას წინაშე, გამიშვებდის არცა ძილსა;
ძალად ლომსა, თვალად მშესა, ტანად ვჰგვანდი ეღემს
ზრდილსა,
სროლასა და ასპარემსა აქებდიან ჩემგან ქმნილსა.

«მოსრნის მხეცნი და ნადირნი ისარმან ჩემგან სრეულმან;
მერმე ვიბურთი მოედანს, მინდორით შემოქცეულმან;
შევიდი, შევქმნი ნადიმი, ნიადაგ ლხინსა ჩვეულმან;
აწ საწუთროსა გამყარა პირმან ბროლ-ბადახშეულმან!

«მამა მომიკვდა, მოვიდა ღლე სიკვდილისა მისისა;
ქმნა გაუცუღდა ფარსადანს ნიშაგისა და ნიშისა;

მათ გაეხარნეს, ვის ბარი დაღვედის მისგან შიშისა;
პრთგულთა შექმნეს ვაება, მგერთა – ხსენება იშისა.

«მე წელიწდამდის ბნელსა ვჯე საწუთრო-გაცულებული,
ღღისით და ღამით ვვაებდი, ვერვისგან სულ-დაღებული;
ბაყვანად ხასნი მოვიდეს, მითხრეს მეფისა მცნებული,
პბრძანა: «შვილო ტარიელ, ნუ ხარ შავითა ღებული.

«ჩვენ უფრო გვტკივის იგი, ვინ დაგვაკლდა სწორად
თავისა».

ასი ებოძა საჭურჭლე, ებრძანა ახდა შავისა,
ბოძება მისეულისა სრულისა საკარგავისა:

«შენ გქონდეს ამირბარობა, ქმნა მისვე საურავისა»

«ავენთი, დამწვეს მამისა სახმილთა დაუშრტობელთა;
შკუნით გამომიყვანეს ხასთა მათ წინა მდგომელთა;
ბამოსლვისათვის ბეიმი შექმნეს მნლოეთს მფლობელთა,
შორს მომეგებნეს, მაკოცეს პატივით ვითა მშობელთა.

«მათ საჯდომთა ახლოს დამსვეს, პატივს მცემდეს ძისა
დარად,

მის ხელისა საურავი მათ ორთავე მითხრეს წყნარად;
შრჩ ვექმენ და მისეულთა წესთა ქცევა მიჩნდა ბარად.

პრ მომეშენეს, დავპმორჩილდი, თაყვანის-ვეც
ამირბარად.

«ღარა ვიცი, დამვიწყდეს, თუცა ღიადი წელია;
ბიამბო ჩემი ამბავი, განა რაზომცა ძნელია!
სრუ და მუხთალი სოფელი მიწყევ ავისა მქმნელია,
მისთა ნაკვესთა წინწალი დამეცეს ხანგრძლად მწველია»

ამბავი ტარიელის გამიჯნურებისა

კვლა დაიწყო თქმა ამბისა მან, რა ხანი მოიგირა:
«ღღესა ერთსა მე და მეფე მოვიდოდით, გვენადირა;
მიბრძანა, თუ: «ქალი ვნახოთ», ხელი ხელსა დამიჭირა.
მის ჟამისა მხსენებელი მე სულდგმული არ გიკვირა?!

«ბაღჩა ვნახე უტურფესი ყოვლისავე სალხინოსა:
მფრინველთაგან ხმა ისმოდა უამესი სირინოსა;
მრავლად იყო სარაჯები ვარდის წყლისა აბანოსა.
პარსა გელა მოჰფარვიდა ფარდაგები ოქსინოსა».

მეფემან ახმა ღურაჯთა მითხრა მიტანად ქალისა,
ბამოვუხვენ და წავედით ჩემად სადებლად აღისა;
მაშინ დავიწყე გარდახდა მე საწუთროსა ვალისა.
აღმასისა ხამს ლახვარი ლახვრად გულისა სალისა!

«მიცოლი, სწაღდა არვისგან ნახვა მის მშისა დარისა,
მე გარე ვღეგ და მეფემან შევლო ფარდაგი კარისა;
პერას ვხედვედი, ოდენ ხმა მესმოდა საუბარისა.
ასმათს უბრძანა გამოხმა ღურაჯთა ამირბარისა

«ასმათ ფარდაგსა აზიდნა, გარე ვღეგ მოფარდაგულსა;
ქალსა შევხედენ, ლახვარი მეცა ცნობასა და გულსა.
მოვიდა, მივსცნე ღურაჯნი, მთხოვა ცეცხლითა დაგულსა.

ვაჟე, მას აქათ სახმილსა დაუუწვაჲ ნიადაგულსა!

«აჲ წარხდეს იგი ნათელნი, მზისაცა მოწუნარენი!»
მისი ვერ გაძლო ხსენება, დაბნდა და სულთქნა მწარენი;
ჴმა და ასმათი გიროდეს, ხმას სცემდეს იგი არენი,
ჴმუნვით თქვეს: «მკლავნი ცუდ ქმნილან, ვა, გმირთა
მეჴუქარენი!»

ასმათმან წყალი დაასხა, ცნობად მოვიდა გარია,
ღიღხან ვერა თქვა, სევდამან გული შეუჴყრა, ღარია;
ღაჯდა და მწარედ სულთ-ითქვნა, ცრემლი მიწასა გარია,
თქვა: «ჩემგან მისი ხსენება, ვაჟე, რა ღიღი ზარია!

«მიმნღონი საწუთროსანი მისთა ნივთთაგან რჩებიან,
თშეებენ, მაგრა უმუხთლოდ ბოლოდ ვერ მოურჩებიან;
ვაქებ ჴკუასა ბრძენთასა, რომელნი ეურჩებიან.
თსმენღი ჩემთა ამბავთა, თუ სულნი შე-ღა-მრჩებიან.

«ღურაჯნი მივსცენ, გავიღე სხვა ვერა გზაღა თავისა,
ღავეცი, ღავზღდი, წამიხღა ძალი მხართა და მკლავისა,
რა სულად მოვე, შემესმა ხმა გირიღისა და ვისა:
ზარე მომრგყმოდეს ჴალაზნი, ვითა ჩამსხღომნი ნავისა.

«შიგან ვწევ ღიღთა ღარზაზთა გურფითა საგებელითა,
ზედ ღამტიროდეს მეფენი ცრემლითა უშრობელითა,
ჴირსა იხოკდეს ხელითა, ღაწვისა გამჴობელითა.

მუყრნი მოასხნეს, სენითა მთქვეს გამაბელზელთა

«მე რა მნახა თვალ-ახმული, მეფე ყელსა მომეხვია,
სრემლით მითხრა: «შვილო, შვილო, ცოცხალ ხარ-ღა?»

სიგყვა თქვია!»

მე პასუხი ვერა გავეც, ვითა შმაგი, შევკრთი ღია,
პვლა დავეცი დაბნედილი, გულსა სისხლი გარდმეთხია.

«სრულნი მუყრნი და მულიმნი მე გარე შემომცვიდიან;
მათ ხელთა ჰქონდა მუსაფი, ყოველნი იკითხვიდიან;
მგერ-დაცემული ვეგონე, არ ვიცი, რას ჩმახვიდიან.
სამ დღემდის ვიყავ უსულოდ, ცეცხლნი უშრეგნი მწვიდიან.

«აქიმნიცა იკვირვებდეს: «მსე სენი რაგვარია?
სამკურნალო არა სჭირს რა, სევდა რამე შემოჰყრია».
ზოგჯერ შმაგად წამოვიჭრი, სიგყვა მცთარი წამერია.
ღედოფალი ბღვასა შეიქმს, მას რომ ცრემლი დაუღვრია.

«სამსა დღესა დარბაზს ვიყავ, არ ცოცხალი, არცა
მკვდარი;

მერმე ცნობა მომივიდა, მივჰხვდი რასმე მიუმხვდარი;
მთქვი, თუ: «ჰაი, რაშიგან ვარ მე, სიცოცხლე-
გარდამხდარი!»

მშობა ვსთხოვე შემოქმედსა, ვჰკადრე სიგყვა საბუდარი.

«მთქვი, თუ: «ღმერთო, ნუ გამწირავ, აჯა ჩემი შეისმინე,

მომეც ძალი დათმობისა, ცოგად ვითმე აღმადგინე,
აქა ყოფა გამამუღავენებს, სახლსა ჩემსა მიმაწვინე!»
მანვე ქმნა და მო-რე-ვჯობდი, გული წყლული გავარკინე.

«მე წამოვჯე. მეფისაგან კაცი ღია მოვიდოდა.
ახარებდეს: «წამოჯდაო», დედოფალი გამორბოდა;
მეფე მორბის თაფ-შიშველი, არ იცოდა, რას იქმოდა,
იგი ლმერთსა აღიღებდა, სხვა ყველაი უჩუმოდა

«იქით და აქათ მომისხდეს, მახვრიტეს სახვრეტელია;
მე მოვახსენე: «პაგრონო, გული აწ უფრო მრთელია;
სხენსა შეჯდომა მწადიან, ვნახნე წყალნი და ველია».
სხენი მომგვარეს, შე-ცა-ვჯე, მეფე ჩემთანა მვლელია.

«ბამოვედით, მოვიარეთ მოედანს და წყლისა პირსა;
ჩემსა მივე, დავაბრუნვე, მეფე მომყვა სახლთა ძირსა.
შინა მივე, უარ გავხე, სხვა დამერთო ჭირი ჭირსა;
მთქვი, თუ: «მოვკვდე, ბედი ჩემი ამის მეგსა რასლა
ღირსა!»

«მაფრანის ფერად შეცვალა ბროლი ცრემლისა ბანამან,
ბული უფრორე დამიჭრა ათიათასმან დანამან.
საწოლს მეკარე შემოდგა, მოლარე გაიყვანა მან:
მთქვი, თუ: «რა იცის ამბავი, ნეტარ, ან იმან, ან ამან?»

«მონააო ასმათისი». – «რა იცისო», ვარქვი, «ჰკითხე».

შემოვიდა, სააშიკო წიგნი მომცა, წავიკითხე;

ბამიკვირდა, სხვად ვითამცა ვქმენ გულისა მწველთა
სითხე?

მისგან ეჭვი არა მქონდა, სევდად მაწვა გულსა მით ხე.

«მე გამიკვირდა: «სით ვუყვარ, ანუ ვით მკადრებს
თხრობასა?

მიუყოლობა არ ვარგა, დამწამებს უზრახობასა,
ჩემგან იმელსა გარდასწყევდეს, მერმე დამიწყებს
გმობასა».

ღაწურე, რაცა პასუხად ჰმართებდა აშიკობასა.

«ღენი გამოხდეს და გული უფრორე დამწვეს კვლავ
აღთა,

პელარ ვუჭვრეტდი ლაშქართა, მინდორს თამაშად
მაავალთა;

ღარბაგს ვერ მივე; მკურნალთა დამიწყეს მოსლვა
მრავალთა,

მაშინ დავიწყე გარდახდა სოფლისა ღხინთა და ვალთა

«მათ ვერა მარგეს, მე გულსა ბინდი დამეცა ბნელისა,
სხვამან ვერავინ შემაგყო დება ცეცხლისა ცხელისა;
სისხლი დამწამეს; მეფემან ბრძანა გახსნევა ხელისა.
ბავისსენ ფარვად ჰატიჟთა, არვისგან საეჭველისა.

«ხელ-გახსნილი, სევდიანი, საწოლს ვიყავ თავის წინა;

ჩემი მონა შემოვიდა, შევხედე, თუ თქვას: რა მინა.
«მონააო ასმათისი»; შემოყვანა ვუთხარ შინა.
ბულსა შინა დავეზრახე: «რა მპოვაო, ანუ ვინა?!»

«მონამან წიგნი მომართვა, მე წავიკითხე ნებასა;
წიგნსა შევატყევე, ლამობდა შეყრისა მოსწრაფებასა;
პასუხად ვსწერდი: «ჰამია, მართალ ხარ გაკვირვებასა;
მოვალ, თუ მიხმობ, მე ნუ მეჭვ მოსლვისა დაზარებასა».

«ბულსა ვარქვი, თუ: «ლახვარნი ეგე ვით დაგაღონებენ?
ამირბარი ვარ, ხელმწიფე, სრულად ინდონი მმონებენ;
აზრად შეიქმენ, საქმესა ათასჯერ შეაწონებენ,
ძუ შეიგებენ, მე მათთა არეთა არ მარონებენ».

«პაცი მოვიდა მეფისა: «სწადსო ამბისა სმინება».
მოყვანა ვუთხარ; ებრძანა: «ქმნაცა სისხლისა დინება?»
მე ვჰკადრე: «ხელი გავიხსენ, დამიწყო მოჯობინება,
წინაშე მოვალ, ამისთვის კვლა უფრო მმართებს
ლხინება».

«ღარბაზს მივე. მეფე ბრძანებს: «ამის მეგსა ნუ იქმ, აბა!»
სხენსა შემსვა უკაპარჭო, წელთა არა არ შემბა,
შეჯდა, ქორნი მოუცივნა, ღურაჯები დაინაბა,
მშვილდოსანნი გასაგანნა, იცყოდიან: «შაბა, შაბა!»

«შინა დავსხედით ნადიმად მას დღესა მინდორს რებულნი; მომღერალნი და მუგრიბნი არ იყვნეს სულ-დაღებულნი; მეფემან გასცნა მრავალნი თვალნი, ღარიბად ქებულნი. პუვსებელნი არ ღარჩეს მას დღესა მათნი ხლებულნი.

«პეცდებოდი, არა მცალდა სევდისაგან თავის კრძალვად; პიგონებდი, ცეცხლი უფრო მედებოდა გულსა ალვად; ჩემნი სწორნი წავიგანენ, ჩემსა დაჯჯე, მთქვიან ალვად, შევქმენ სმა და ნადიმობა პატიჟთა და ჭირთა მალვად.

«მოლარემან შინაურმან ყურსა მითხრა ნაუბარი:
«ქალი ვინმე გიკითხავსო: «ინახვისა ამირბარი?»
გეწართა მოუბურავს პირი, ბრძენთა საქებარი»;
პარქვი: «საწოლს შეიყვანე, ჩემგან არის ნახმობარი».

«პვდეგ, მსხდომნი ნადიმობით აემზადნეს ასაყრელად;
«შადი» – ვუთხარ, – ნუ ასდგებით, მოვალ ხანთა დაუმბელად»;

ბამოვე და საწოლს შევე, მონა დადგა კარის მცველად.
ბული მივეც თმობა-ქმნათა აუგისა საკრძალველად.

«პარსა შევდეგ, ქალი წინა მომეგება, თაყვანის-მცა;
მითხრა: «მოსლვა თქვენს წინაშე კურთხეულ არს, ვინცა ღირსმცა!»

ბამიკვირდა, მიჯნურისა თაყვანება ექმნა ვისმცა?
მთქვი: «არ იცის აშიკობა; თუმც იცოდა, წყნარად ზისმცა!»

«შევე, დავეჯე ტახტსა ბედა; ქალი მოღვა ნოხთა პირსა,
ჩემსა ახლოს დასაჯდომად თავი მისი არ აღირსა;

პარქვი: «მანდა რად ჰში შენ, თუ სიყვარული ჩემი
გჭირსა?»»

მან პასუხი არა მითხრა, ჩემთვის ჰგვანდა სიგყვა-ძვირსა

«მითხრა: «ღლე ეგე სირცხვილად მეღების გულსა ალობა:
ბგონია, ჩემგან წინაშე მაგისტვის მომავალობა,
მაგრა აწ მიღებს იმელსა შენგან ცდისაღა მალობა.

ამას თუ ღირს ვარ, ვერ ვიგყვი, მაკლია ღმრთისა
წყალობა».

«აღვა, მითხრა: «თქვენს კრძალვასა ჩემგან ცნობა
უბნეგია;

ნუ მეჭვ, რაცა პაგრონისა ბრძანებასა უთქმეგია;

მომ ღიდი შემართება გულსა მისსა უთნეგია,

ამან წიგნმან გაგაგონოს, ჩემთვის რაცა უთქმეგია»

წიგნი ნესტან-ღარეჯანისა საყვარელსა თანა მიწერილი პირველი

«ქწიგნი ვნახე, მისი იყო, ვისი მდაგავს ალი გულსა
მოეწერა მზისა შუქსა: «ნუ დაიჩნევ, ლომო, წყლულსა;
მე შენი ვარ, ნუ მოჰკედები, მაგრა ბნელა ცული მძულსა.
აჲ ასმათი მოგახსენებს ყველაკასა ჩემგან თქმულსა».

«ბედითი ბნელა, სიკვდილი რა მიჯნურობა გგონია?
სჯობს, საყვარელსა უჩვენნე საქმენი საგმირონია!
ხატაეთს მყოფნი ყველანი ჩვენნი სახარაჯონია,
აჲ მათნი ჯავრნი ჩვენზედა ჩვენგან არ დასათმონია!

«შენგან ჩემისა ქმრობისა წინასცა ვიყავ მნდომია,
მაგრა აქამდის საუბრად კვლა ჟამი არ მომხდომია;
ძოდან ხელ-ქმნილსა გიჭვრეტი კუბოსა შიგან მჯდომია,
მანდა, ყველაი მასმია, რაცა შენ გარდაგხდომია.

«მართლად გითხრობ, მომისმინე ესე, რაცა მოგახსენე:
წა, შეები ხატაელთა, თავი კარგად გამაჩვენე;
ბიჯობს, ცულად ნულარა სგირ, ვარდი კვლამცა რად
დასტენე?
მზემან მეგი რაღა გიყოს, აჰა, ბნელი გაგითენე!»

«ასმათი მეუბნებოდა უშიშრად, არ მეკრძალოდა;
ჩემი რა გითხრა, რა ვიყავ, ლხინი რა დამეთვალოდა!
ბული მი და მო მიარდა, კრთებოდა და მეღალლოდა;
მუნ პირი ჩემი გაბროლდა და ღაწვი გამეღალლოდა»

წიგნი ტარიელისა საყვარელთანა

«ძვალთა დავიდე უსტარი მე მისგან მონაწერია.
პასუხად ვსწერდი: «მთვარეო, შენმცა მზე ვით მოგერია?
მე ღმერთმან იგი ნუ მომცეს, რაც არა შენი ფერია!
სიგმრად მეგონია, დარჩომა ჩემი ვერ დამიჯერია».

«ასმათს ვუთხარ: «მე პასუხსა ამის მეტსა ვერ
მივჭხვდები;
უსე ჰკადრე: «რათგან მზეო, ჩემთვის ნათლად
აღმოჭხდები,
აჰა, მკვდარი გამაცოცხლე, ამას იქით აღარ ვბნდები,
რაცაღაა სამსახურსა, ვგყუვი, თულა ვერიდები».

«ასმათ მითხრა: «მე მიბრძანა, ესე ვქმნათო, ესე
სჯობდეს:
მინცა გნახოს, ჩემგან მისსა საუბარსა ვერა სცნობდეს,
ჩემად ნახვად მოვილოდეს, შენ ვითამცა გაშიკობდეს;
ღა-ცა-მვედრა: ამირბარსა უთხარ, ასრე ნამუსობდეს».

«მეკეთა ესე თათბირი, სიბრძნე გულისა მისისა,
მისი, მზესაცა რილება ჰქონდის ნახვისა ვისისა;
მისგან მომეცა მოსმენა არ საუბრისა მქისისა,
მისთა შექთაგან უკუნსა ჰგვანდის სინათლე ღლისისა

«ასმათს მივართვი რჩეული თვალი ოქროსა ჯამითა;
მან მითხრა: «არა, არ მინდა, ვარ გამაძლარი ამითა».
ერთი აიღო ბეჭედი, მართ აწონილი ღრამითა:
«ესე კმა ნიშნად, სავსე ვარ სხვად ხელის შესაბამითა».

ქალი აღგა, წამოვიდა; მე ლახვართა გულსა მრიდეს,
ლხინმან ბნელი განმინათლა, დაშრტეს, ცეცხლნი რომე
მწვიდეს;
შევე დაჯჯე ნადიმადვე, ჩემნი სწორნი სადა სმიდეს.
მხიარულმან საბოძვარი გავეც, ზამი გააღიდეს»

წიგნი ტარიელისა ხაგაელთანა

«ბავგზავნე კაცი ხაგაეთს და წიგნი ჩემ-მაგიერი;
მივსწერე: «მეფე მნდოთა არისმცა ღმრთულებრ ძლიერი;
მათი ერთგული გაძღების ყოველი სული მშიერი,
პინცა ურჩ ექმნას, იქმნების თავისა არ-მაღლიერი.

«ჩვენო ძმაო და პატრონო, თქვენგან არ გავიმწარებით;
უსე რა ჰნახოთ ბრძანება, აქამცა მოიარებით;
სიქვენ თუ არ მოხვალთ, ჩვენ მოვალთ, გედა არ
მოგეპარებით.

სჯობს, რომე გვნახნე, თავისა სისხლთა ნუ ეზიარებით».

«პაცნი გავგზავნენ, მე გულსა უფრო მომეცა ლხინები,
ღარბაზს ვიშვებდი, დამევესო ცეცხლი წვად მოუთმინები;
მაშინ სოფელმან საწუთრო მიუხვის, რაცა ვინები,
აწ ხელ-მქმნა, რომე საახლოდ მხეცთაცა მოვეწყინები.

«პირველ გაჭრისა პირება, მერმე დაწყნარდეს ცნობანი;
ჩემთა სწორთაგან იყვნიან ჩემს წინა ნაღიმობანი,
მაგრა დამშლიდეს ლხინთაგან სურვილთა დიაღობანი;
ზოგჯერ შემცვიან სევდათა, ვთქვნი საწუთროსა
გმობანი».

ნესტანისაგან ტარიელის ხმობა

«ღღესა ერთსა საწოლს მოვე მეფისა სრით წამოსრული,
მჯე და მასვე ვიგონებდი, არ მიეცა თვალთა რული;
წიგნი მქონდა საიმედო, ამაღ ვიყავ მხიარული;
პარსა მცველმან მონა უხმო, უთხრა რამე დაფარული».

«მონააო ასმათისი», საწოლს ვუთხარ შემოყვანა.
მოეწერა: «ბიბრძანებსო», ვისი მესვა გულსა დანა.
ლხინმან ბნელი განმინათლა, ამიფოლხვა ჯაჭვთა მანა,
წავე, მონა წავიტანე, რამცა ვუთხარ ამისტანა!

«ბაღჩა შევვლე, არა დამხდა კაცი ჩემი მოუბნარი;
ქალი წინა მომეგება მხიარული, მოცინარი,
მითხრა: «მაშად ამოგიღე, არ გასვია გულსა ნარი,
მოდი, ნახე ვარდი შენი უფრჭვნელი და დაუმჭნარი».

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.